

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delavci
so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARCE

Entered as second-class matter, Dec. 8, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku, Ako (342)
je številka
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
ste naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Štev. (No.) 341.

Chicago, Ill., 24. marca (March) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Iz bakrenega okrožja.

Stavkokazi zapuščajo rudnike. Štrajkarji trdni kador zmiraj.

"Miners' Bulletin" z dne 18. t. m. poroča iz Calumeta:

Zadnje soboto in nedeljo se je poslovilo od Calumet & Hecla Co. dvesto stavkokazov. V nedeljo se je vseh dvesto skesanecv odpeljalo iz bakrenega okrožja in preden je vlak potegnil iz Calumeta, zapili so bivši skebje trikratni "Živijo!" štrajkarjem. V Hancocku se jim je pridružil 30 "odpadnikov" iz Quincy rudnika, ki so se tudi naveličali skebstva. Včeraj je pokazalo hrbet quincyškim bossom nadaljnjih 40 stavkokazov in čuje se, da jih odpade še veliko več te dni. Vsi ti stavkokazi so importiranci, ki čutijo, da se bliža spomlad in ki niso vajeni prebiti lepe, gorke dni pod zemljo in spati z oboroženo stražo za hrbtom. Ako bodo skebje bežali v tej meri naprej, bodo prej kot 1. maja vsi rudniki prazni in družbe bodo prisiljene jame zapreti, če se nečjejo podati štrajkarjem. Lahko je bilo dobiti importirane skebe po zimi, ko je šla ljudem trda za delo po drugih krajih, toda poleti bo teško pripraviti nezavedne Turke, Siree, Ruse in Tartare, da bi skebali v jamah, ko se bo odpiralo delo na farmah in drugih. Nemogoče je nadaljevati tudi s polovičnim delom v tukajšnjih rudnikih v teh razmerah.

Rudnik Mohawk No. 5, v katerem se je mučilo nekaj skebov zadnjih par tednov, je zopet zaprt.

ker družba ne more dobiti toliko skebov, da bi se delo izplačalo. Družbe sicer vpijejo po svojih časopisih, da imajo dovolj delavcev na razpolago, ampak dejstvo je tukaj, da noben rudnik, kjer je največ skebov, ne dela s polnim parom.

Shodi in obhodi štrajkarjev se vrše vsako nedeljo. Zadnje nedeljo je bil shod v Ahmeeku. Dvorana je bila natlačeno polna, kar zopet dokazuje, da prevladuje med štrajkarji isti ogenj navdušenja za boj, kakor prvi dan stavke, brez ozira na to, da traja boj že osem mesecev.

John Huhta, kateri je obdoličil tri štrajkarje umora skebov v Painesdale, je pri prvem zaslišanju pred sodnikom Eichkernom v Hancocku, priznal, da je bil silno jezen nad celo unijo v South Range in dalje je priznal, da sta mu oba okrožna pravdnika, Lukas in Nichols, obljubila "lahko kazni" če naredi "izpoved" o umoru. Povedal je tudi, da je poveril \$115 unijskega denarja. Obdolženi štrajkarji še niso bili zaslišani.

Dva slovenska stavkokaza, John Novak in John Vidoš, sta zadnji teden zadobila teške telesne poškodbe v rudnikih.

(Za nadaljna poročila in zanimivosti iz štrajkarskega okrožja v Michiganu glej "Pisma štrajkarjev.")

Mati Jones deportirana.

Staro ženico siloma odpeljali v Denver, toda ona podje nazaj.

Denver, Colo. — 16. t. m. je vojaška banda na ukaz generala Chaseja odpeljala silovito mater Jones iz san-rafaelske bolnišnice v Trinidadu in jo privedla s semkaj. Tu je bila izpuščena in rekli so ji, da lahko gre, kamor hoče, samo nazaj v štrajkarsko okrožje ne. Mati Jones, kateri je bila v zaporu v bolnišnici od 12. januarja, je bila odvedena potihoma, da ni nihče znal, kedar in kam je izginila. O polnoči sta prišla k nji v avtomobilu, na kar so jo vrgli na vlak.

Ko je mati dospela v Denver, poklical jo je guverner k sebi v intervju. Starica je šla in povedala mu par prav gorkih. Rekla je guvernerju, da je on odgovoren za njen dolgotrajni zapor, kakor tudi za mnoga druga barbarstva v južnem Coloradu. Dalje je rekla, da pojde takoj nazaj v Trinidad, čeprav jo zopet zapro.

"Ne guverner, ne predsednik, niti nihče na svetu me ne more prisiliti, da bi ne šla, kamor hočem in dokler bom živa, se ne podam vojaškemu despotizmu," je rekla guvernerju mati Jones.

Guverner je odvrnil, da bo vse dobro, če ne bo "hujskala" štrajkarjev. Mati Jones izjavlja, da pojde naravnost med štrajkarje v trinidadsko šotorišče, kjer bo odprla šolo za mladino premogarjev in navdušala žene, ter moške v boju zoper tiranstvo in rop premogarskih kraljev.

Horace N. Hawkins, odvetnik unije, izjavlja, da so mater Jones izpustili zato, ker so se bali šitnosti pred vrhovnim sodiščem, kamor je ona apelirala za svojo oprostitev.

Miličarska banda je umaknila svojo grožnjo, da bo učinila vsa šotorišča štrajkarjev in zadnje pregnala. Štrajkarji so ponovno postavili razdrte šotore v Forbesu in boj se nadaljuje z vso odločnostjo.

POLOŽAJ V MEKSIKI. VILLA ZOPET ZMAGUJE.

General Villa, vodja rebelne armade v severni Meksiki, je 20. t. m. potolkel Huertine čete v bližini Torreona in imenovano mesto je najbrž že v njegovih rokah. V bitki je padlo 106 federalcev in samo dva rebela. Villa ima 12.000 mož, med tem ko imajo nasprotniki komaj 8000 vojakov proti njemu.

Iz Washingtona poročajo, da je imel John Lind, predsednikov odposlanec, zadnje dni konferenco z zastopniki Huerte v Vera Cruz. Huerta se je že toliko omeščal, da sedaj resno namerava odstopiti od predsedništva. Njegov naslednik bo Jose Rojas, kateri je zdaj minister za zunanje zadeve v Huertinem kabinetu. Lind, ki zastopa mnenje predsednika Wilsona, je baje zadovoljen z Rojasom. Huerta bo prevzel vodstvo nad armado v boju proti Villi, kadar odstopi predsedništvo. Rojas bo predsedoval le tako dolgo, dokler se ne vrše zopet volitve za stalnega predsednika.

Huerta je pred par dnevi ukazal ustreliti 149 vojakov iz svoje armade, ki so bili na sumu, da simpatizirajo z rebeli. Kljub temu pa federalci v manjem in večjem številu uhajajo v vrste konstitucionalistov.

ŽELEZNICA V ALASKI.

Predsednik Wilson je podpisal zakonsko osnovo za vladno železnico v Alaski. Osnova določa, da predsednik dovoli 35 milijonov dolarjev za zgradbo tisoč milj železnice v severnem delu Alaske, kjer ima vlada bogate žile premoga. S konstrukcijo bodo menda pričeli poleti.

DEMOKRATI PROTI ODPRAVI OTROŠKEGA DELA.

Washington, D. C. — 18. t. m. je reprezentativna zbornica zavrgla predlogo za odpravo otroškega dela pod 14 letom. Predlogo je stavil progresist Kelly iz Pa. kot dodatek k predlogi za prepoved importiranega blaga izdelanega v kaznišnicah. Demokratje, ki vladajo z veliko večino v kongresu, so se zvijali na vse načine, da bi preprečili glasovanje o Kellyevem dodatku, toda niso se mogli izviti. In rezultat je bil, da so demokratje z 80 glasovi nadglasovali nasprotniki in tako pokazali delavskemu svetu, da ne marajo osvoboditi otrok iz mezne sužnosti. Zanimiva je bila debata, ko so se demokratje, republikanci in progresisti kregali, kdo da ima boljše srce za delavce. Reprezentant Kelly iz Michiganu je očital demokratom, da protežirajo kapitaliste v Georgiji, kjer delajo otroci med 10 in 12 letom. Nato je odgovoril Howard iz Georgije, da Kelley naj bo kar tiho, ker ravno Michigan sedaj najbolj sudi po zločinih izvršenih nad delavci (štrajk v bakrenem okrožju).

ZADEVA GLEDE KOŠČAKA.

Sodrug Žerovec iz Kenoshe, Wis. nam piše: George Koščak, o katerem ste poročali v "Proletarcu", ni Slovenec, ampak Hrvat, kar pa na stvari nič ne spremeni. Delavstvo v Kenoshi je pozorno sledilo njegovemu procesu in je silno razburjeno zaradi krivice, kateri se mu godi. V kratkem bomo poročali o celi stvari bolj natančno in pojasnili marsikaj, kako nezaslišano znajo kapitalisti mučiti uboge delavce.

Majniška izdaja.

Proletariat vsega sveta se pripravlja, da ponovi tradicionalno manifestacijo prvega majnika, v kateri je izražena edinstvo misli in ciljev, ki ga oživlja in vodi v velikem boju za pravice. Prvi majnik je praznik dela; je dan, ko ponovi delavstvo svoje zahteve po osvoboditvi dela iz težkih spon kapitalizma, po združenju vseh družabnih razredov v en sam razred svobodnih delavcev, po svobodi, miru in ljubezni, ki naj nadomestijo suženjstvo, zavist in sovraštvo.

Da tudi mi slovenski delavci v Ameriki, kolikor nam razmere dopuščajo, praznujemo in povečamo ta dan, si šteje uredništvo v dolžnost izdati "Proletarca" — kakor zadnjih par let sem — v povečani slavnostni obliki, in to če bo le mogoče najmanj na 16tih straneh.

Ta številka izide 28. aprila. Uredništvo bo v tem oziru storilo vse, da bo gradivo te slavnostne številke najboljše za propagando razredne zavednosti med slovenskimi delavci v Ameriki.

Uredništvo in upravnštvo bo izvršilo svoj del temeljito. Drugi del — agitacija za razpečevanje te slavnostne izdaje — pa prepuščamo našim sodrugom po naselbinah. Kdor je za vstajenje proletarjata iz industrijske sužnosti, kdor je za boljšo bodočnost svojih otrok, tisti pojde gotovo na delo za majniško slavnostno izdajo "Proletarca", kateri naj izide najmanj

V 16.000 IZTISIH.

Sodrug, mi ne izdajamo slavnostnih izdaj za Božič in Velikonoč. Zpomnite si dobro, da ta dva praznika sta postala simbol suženjstva. Edini delavski praznik in simbol vstajenja proletareev — je PRVI MAJ!

Prvi maj je delavski praznik, katerega so proklamirali delavci sami. Tega praznika ne dobite v nobenem koledarju ali praktiki. Enostavno zato, ker ni vseč kapitalistom, kraljem, cesarjem, papežem in drugim ljudskim zajedajem. Delavci, najlepše bodeite praznovali VAŠ PRAZNIK, ako ta dan porabite za agitacijo "Proletarca". V vsako večjo slovensko naselbino mora najmanj 1000 iztisov.

Cene so sledeče:
10 iztisov 45c; 25 iztisov \$1; 50 iztisov \$1.85; 75 iztisov \$2.50;
100 iztisov \$3.25; 200 iztisov \$5.50; 300 iztisov \$8.00; 400 iztisov \$10.00; 500 iztisov \$11.50; 1000 iztisov \$19.00.

Izpolnite ta kupon, ter pošljite nam!

UPRAVNIŠTVU "PROLETARCA", 2146 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.

Sodrug:—Pošiljam \$..... za iztisov
Majske številke "Proletarca".

Ime

Naslov

Ropot z orožjem na Irskem.

V Angliji preti civilna vojna radi irskega "home rule".

Iz Angleškega prihajajo senzačne vesti. Na irskem otoku se pripravljajo za krvolitje. Znano je, da že več let zahtevajo katoliški Irci pod vodstvom Johna Redmonda v Dublinu takozvani "home rule" ali samoupravo za celi irski otok. To pomeni, da bi bili Irci v domačih zadevah neodvisni od angleške vlade, da bi imeli svoj parlament v Dublinu itd. Temu se pa silno protivijo protestantje ki bivajo v severnem delu otoka in njih središče je Belfast. Angleški parlament je že dvakrat sprejel predlogo za "home rule, dočim je zbornica lordov predlogo vsakokrat zavrnila. Ako pa nižja zbornica sprejme predlogo v tretjič, tedaj postane pravomočna brez ozira na lorde. Lord Carson je zadnji petek stavil v zbornici predlogo za koncesije, da bi bil namreč Ulster (tako se zove severna pokrajina Irske, kjer se protivijo samoupravi) izvzet iz "home rule" in še nadalje podložen le londonskemu parlamentu, ne pa vladi v Dublinu. Carson in njegovi pristaši namreč vtmeľjujejo, da bi se irskim protestantom v Ulsteru godila velika krivica, ako bi prišli pod kontrolo katoliške vlade v Dublinu, kjer bi bil Ulster vedno v manjšini, ker katoličanov je skoraj trikrat več kot pa Ulstereev na Irskem. Nižja zbornica je pa to predlogo zavrgla in s tem pokazala, da bo brez dvoma še v tretjič sprejet "home rule" za celo Irsko.

Tedaj je pa počilo. Carson je takoj zapustil zbornico in se odpeljal domov v Belfast izjavljajoč, da odslej bo Ulster nastopil proti "home rule" z orožjem. Znano je, da vodje v Ulsteru približno že eno leto organizirajo brambovce in jih vadijo v orožju. Angleška vlada je dobro znala za te priprave, toda vzela je vse skupaj za burko. Ali stvar je pa sedaj več kot resna. Zadnje vesti govore, da ima lord Carson okrog

100.000 mož opremljenih z orožjem in vsemi potrebščinami, s katerimi bo vodil krvavi boj proti "home rule". Aristokratje v Ulsteru so tudi darovali pet milijonov dolarjev za vojne potrebščine in za oskrbo ranjencev, ki bodo padli v vojni.

Vojno ministrstvo v Londonu je v soboto naglo sklenilo poslati vojne ladje v irske luke in določilo je, da odpremi okrog 10.000 vojakov na severno Irsko v prvi sili. Stalno vojaštvo v Dublinu je dobilo nalogo, da odpotuje v Ulster. Vojaštvo v Ulsteru je nezanesljivo. V petek in soboto je resigniralo okrog 200 častnikov na Irskem izjavljajoč, da ne marajo voditi čet nad svoje rojake in prijatelje. Dva regimenta v Dorsetshire sta dobila povelje, da se umakneta iz Ulsteru in tedaj sta se oba regimenta uprla ter se pridružila brambovcem v Ulsteru. Ta novica je silno razburila vlado v Londonu. V soboto je kralj pozval člane kabinete na posvetovanje v palačo Buckingham. Vlada namerava z železno silo zatrei upor v Ulsteru in baje je že izdano zaporno povelje proti dvesto voditeljem punta. Nemir na Irskem je našel odmev celo v Londonu. V soboto zvečer je silna množica simpatizantov lorda Carsona demonstrirala pred kraljevo palačo in grozila ministrom, ki so zborovali pri kralju. Močna četa policajev in vojakov je stražila palačo.

Erjavec bo dobil novo obravnavo.

Vrhovno sodišče odredilo ponovno zaslišanje obsojenca. Veliko upanje, da bo rešen vislic.

Iz Greenburga, Pa., smo dobili zadnje soto sledeče veselo vest glede znanega, na smrt obsojenega rojaka Joe Erjavca:

"Odvetnik Dena C. Ogden je zmagal pred vrhovnim sodiščem v svojem boju za rešitev Joe Erjavca smrtno kazni radi umora Matha Petka. Prihodnji četrtek bi imel biti Erjavce obesen.

Vrhovno državno sodišče v Philadelphiji je zaslišalo zadevo v oandeljek in drugi dan je bil Mr. Ogden brzojavno obvešččen, da mora krajevno sodišče po nalogu vrhovnega sodišča vzeti Erjavčev slučaj še enkrat v pretres. Kakor stvar zdaj stoji, bo sodnik L. W. Doty v Greenburgu v par dneh zaslišal celo zadevo in pri priliki bo odvetnik Ogden zahteval novo obravnavo. Ako se mu to posreči, da dobi novo obravnavo — in veliko upanje je, da bo — tedaj bo imel Erjavce zopet priliko, da se reši vislic. V peticiji na vrhovno sodišče je navedeno, da od časa prve obravnave ima zagovornštvo novo evidenco, da je v Petkov umor zapletena še ena oseba in da Erjavce ni glavni krivec.

To je prvi slučaj v zgodovini Westmoreland countija, da je obsojenec okrivljen umora dobil ponovno zaslišanje pred sodnikom. Stvar se je torej dobro zasuka-

la. Mi smo ves čas trdno upali, da bo nesrečni Erjavce rešen sramotne smrti na vešalih, kljub temu, da je "board of pardons" štirikrat zavrnil pomiloščenje in da so mnogi obupali, češ da je že vse izgubljeno. Guverner Tenner je osemkrat prelozil eksekucijo in rekli smo že in še danes rečemo, da guverner ima dobre vzroke za to. Sodrug in prijatelji, ki so prispevali v obrambo Erjavca, so lahko veseli, da niso dali zastonj in če bo še treba prispevati, bodo z veseljem tudi še dali.

Erjavec bo dobil novo obravnavo.

Vrhovno sodišče odredilo ponovno zaslišanje obsojenca. Veliko upanje, da bo rešen vislic.

Iz Greenburga, Pa., smo dobili zadnje soto sledeče veselo vest glede znanega, na smrt obsojenega rojaka Joe Erjavca:

"Odvetnik Dena C. Ogden je zmagal pred vrhovnim sodiščem v svojem boju za rešitev Joe Erjavca smrtno kazni radi umora Matha Petka. Prihodnji četrtek bi imel biti Erjavce obesen.

Vrhovno državno sodišče v Philadelphiji je zaslišalo zadevo v oandeljek in drugi dan je bil Mr. Ogden brzojavno obvešččen, da mora krajevno sodišče po nalogu vrhovnega sodišča vzeti Erjavčev slučaj še enkrat v pretres. Kakor stvar zdaj stoji, bo sodnik L. W. Doty v Greenburgu v par dneh zaslišal celo zadevo in pri priliki bo odvetnik Ogden zahteval novo obravnavo. Ako se mu to posreči, da dobi novo obravnavo — in veliko upanje je, da bo — tedaj bo imel Erjavce zopet priliko, da se reši vislic. V peticiji na vrhovno sodišče je navedeno, da od časa prve obravnave ima zagovornštvo novo evidenco, da je v Petkov umor zapletena še ena oseba in da Erjavce ni glavni krivec.

To je prvi slučaj v zgodovini Westmoreland countija, da je obsojenec okrivljen umora dobil ponovno zaslišanje pred sodnikom. Stvar se je torej dobro zasuka-

— V senatu se je dognalo, da mora stric Sam še enkrat toliko plačati za prevoz pošte kakor ekspresne družbe. Najpametnejše bi bilo podržaviti tudi železnice, da se takemu oderuštvu v korist posameznikom napravi konec.

— Portugal Štrajk železničarjev je vdušen v krvi. Republikanski mogoteji so ravnotako divjali napram štrajkaščim železničarjem, kakor Botha in njegovi podrepniki v Južni Afriki ob času zadnjega splošnega štrajka.

IZ NASELBIN.

Aurora, Minn.

Nebo in zemlja povejta mi, kaj je zakrivil, — da moral se je ločiti od sveta. On! ki bil je vzor vreden človeštva.

Še tako mlad, komaj star 20 let, pa že umrl. Pred štirimi leti prišel je na Chisholm, Minn., zdrav in vesel, poln nad življenja, iz sirovašnega starega sveta v novega, sreče si iskal, da bi si zagotovil obstoj življenja že na tem svetu, ki ga domovina Habsburžanov zanj ni imela. Prijel je za delo globoko pod zemljo v rudniku, od dela in pehanja vroč, prehladil se je v rovu in oprjela se ga je ta strašna morlika proletareev — jetika. Ko ni bil več za delo v rudniku, šel je v Milwaukee, Wis., misleč si, da sem u najprej povrne zdravje, ako si dčoi od zunaj kje primerno delo. Ali nesreča je hotela, da ga je iz delavnice na potu domov vjel dež in ga prav neusmiljeno namočil. Od tistega časa hiral je od dne do dne bolj v bolnišnici. Prebil je v njej okoli 7. mesecev, upajoč do zadnjega, da ozdravi, kar pa ni dosegel. Umrl je dne 16. febr. Bil je v podpornem društvu "Sloga", št. 16. S. N. P. J., katera mu je priredila lep in dostojen pogreb v soboto dne 1. febr. popoldan. Brez cerkvene ceremonijalnosti položili smo truplo v prezgodnji grob na Holy Cross Cemetery, Milwaukee, Wis. Niso mi suine oči izgubili dragega mi brata, ko gledam kako izginja v večnost, najmlajši član rodbine Baltazarjev. — Umrl brat Matevž Mihelič, bil je doma iz vasi Breže, hiš. št. 12., župnija Ribnica na Dolenjskem. V domovini zapuščal staršev ter enega brata, tukaj pa tri brate, enega v East Heleni, Mont., drugega v Clear Creek, Utah in mene tukaj. Te vrstice naj ti bodo v večni spomin tebi, ki si globoko umel in živo občutil zlo, katera tega prinaša današnji krivični sistem, kar edino je v mojo tolažbo.

Ostal sem 14 dni v Milwaukee, da si ogledam to veliko soc. mesto. Impozanten utis napravi na človeka, ko sliši tamošnje ljudstvo tako navdušeno govoriti o socializmu. Mesto samo po sebi je eno izmed večjih industrijskih mest v Zedinjenih državah, vidi se cel gozd dimnikov raznih "shop" in pivovarn, vendar pa je dosti ljudstva brez dela, ker sedanji "nestrankarji" gospodarijo zelo slabo. Ljudstvo si bo to zapomnilo in pri prihodnjih mestnih volitvah dalo glasove socialistom.

22. feb. je slov. dramatični klub "Adrija" igral veliko in dovolj teško igro: "Naša kri" v South Side Turn halli. Igra je izborna izpadla in vsa čest je igralcem za njih trud, da s svojim nastopom zabavajo ljudstvo. Po končani predstavi, ko se navadno vrši ples po dvorani, videl sem plesati tako razupiti "Tango" ples. Dne 1. marca priredili so skupno Jugosl. soc. klubi št. 35 in 37. veselico v prid mestni kampanji, vidi se, da so se tamkajšnji sodrug zavzeli, da morajo letos poraziti nasprotnika in posaditi na županski stolec sodruga Seidela. Ob ti priliki, — v Turn halli namreč — sem imel priložnost poslušati Seidela. On je izvrsten govornik, samo razumel ga nisem nič, ker je na splošno željo govoril nemško. Govorila je tudi predavateljica soc. stranke Mrs. Ella Reeve Bloor, ter sodružica Ana Klemene o štrajkovnih bojih v bakrenem okrožju. Jugosl. soc. tamburaški zbor "Nova Sloboda", je mično izvajal glasove iz strun; Jugosl. soc. pjevački zbor "Naprej", je pa zapel "Lahko noč", da je zares pravi užitek poslušati tako petje. Potem se je začela igra "Prepalica", katero so igrali hrvatski sodrug. Občinstvu bi priporočal, da se vede pri predstavi bolj mirno! Jaz na primer sem sedel na prvih stolah, pa sem komaj slišal besede raz odra, tak šunder je nastal tam od zadaj. Zdi se mi tudi, da je bilo jako malo Slovencev na tej veselici, večinoma bili so le Hrvati.

Slišal sem tudi pogovor od par slov. sodrugov, da mislijo, (ali vsaj da bi) odstopili tukajšnji soc. klubi, oziroma da bi vsa združenja razpustila našo Jugosl. soc. zvezo, ter se priklopili k angle-

škim organizacijam, češ, bi manje plačevali. — Jaz sem pa na tem stališču, da se moramo mi Jugosl. Slovenci izobraževati v svojem materem jeziku, ker pretežna večina članov je neveščih, da bi po vsem razumeli angleščino. Tudi nič nam ni ležeče na tem, kje naj se izdaje strankino glasilo in kje da stoji centrala; na pismo morajo prilepiti za dva centa znamko, potem če je pisec v prvo najbližje mesto, ali pa v najbolj oddaljeno v Zed. državah. Zato naj stoji glasilo in centrala tam kjer je sedaj.

V Milwaukee imajo svojo združeno prodajalno Ilirija, za prodajalno je čitalnica, vsakovrstnih slov. knjig in časopisov je najti v njej; nad prodajalno je precej obširna dvorana za društvene in klubove seje, pripravna je tudi za razne veselice in igre. Prav takšno poslopje ali dvorano bi mi tukaj na Aurori potrebovali.

Omenim naj še ta čudni pojav v Milwaukee, da se Slovencev deli v dve stranki: namreč v Štajere in Kranjce. No, jaz ne za merim prav nič Štajerev, če se nekoliko ponorčuje iz Kranjca, če ta reče, da se dajmo pomeniti — ali da oni govori po kranjsko. Vendar pa pripraviti se in imeti nekakšen razdvoj ali ločenje med seboj, je nesmiselno.

Dne 10. marca imeli smo tukaj na Aurori letne občinske volitve. Jugosl. soc. klub št. 54 je v porazumom z finskim klubom postavil svoje kandidate na soc. tiket za "Township", nakar so bili izvoljeni štirje sodrugi in ti so: za supervisorja (3 leta) Erik Erikson, treasurerja (1 leto) Chas Jerich, za overseer of Highways (1 leto) Jaka Jaskari, za justice of the Peace (2 leti) Vincent Mikulich. Trije drugi sodrugi so le za par glasov propadli. Iz tega se vidi hitro, kako naraščajo socialistični glasovi in da se delavci zavedajo svojega položaja. Od izvoljenecv pa pričakujemo, da naj strogo delujejo po socialistični platformi. — Velikokrat se je povdarjalo in troji zapisano v soc. pravilih, da vsak novopristopil član v soc. klub, se odpove in pretrga vse vezi z vsemi drugimi strankami ter se zaveže podpirati edinole soc. stranko, oziroma soc. kandidate, potem so leti že Slovence. Finci ali katerikoli že hoče narodnosti. Pa se dobi sodrug, ki v enomer kriči: jaz sem boljši in večji socialist kot ste vsi drugi! Jaz bom volil našega Slovence, pa če je ta prav zagrizen antisocialist. — Sodrug urednik, kaj se vam zdi, ali niso taki sodrug od muih? Kdor tako govori, je navadna šleva, ne pa sodrug. O. ur.) No, tacihi kreatur mislim da nikjer ne manjka, posebno tu ne, ker smo v predhodnji dobi — se iz zastarane sistema razvijamo v novodobnega, in posledice so vselej bile razprtije in nevoljivost, zato jim ne smemo všteti v zlo, in jim odpustimo.

Pozdravljam vse zavedne sodruge in čitatelje Proletarca!

J. B. Mihelič.

Gunn, Wyo.

Dragi Proletarce: —

O delavskih razmerah ne bom nič poročal; pa čemu tudi, saj so v celem Wyomingu vsakgmu znane. Pač pa sedem, da napišem danes nekaj družega — namreč o delavskih časopisih. Kateri so delavski časopisi? — Eni imajo za delavski časopis Ave Marijo, drugi Amer. Slovenca itd. Jaz jih imam tudi nekaj in ti so v prvi vrsti "Proletarce" in "Glasilo" S. N. P. J., dalje pišejo za delavstvo tudi "Nar. Vestnik". Tudi "Glas Svobode" je bil en čas; zadnji čas je pa začel obračat klo-buk po vetru; drugi časopisi so pa faki, da je najbolje, če se jih ne omenja. Naročen sem na več časopisov, tako na Proletarca in Glas Svobode. Ta dva sta si ravno sedaj v laseh in drug drugemu očitata prestopke. — No ja, nezmožljiv ni nobeden, smo pač ljudje. Toda eno je treba pibiti: Glas Svobode se še ne bo meril s Proletarcem, pa če se postavi na glavo. Proletarce je last organizacije, izdajateljstvo je torej pod kontrolo socialistične stranke, izdaje redno svoje račune, tako da ima vsak vpogled v list; in kar je glavno: stoji od svojega začetka pa do danes na neomajanem sta-

lišču glede svojih načel. Drugače je pa pri Glas Svobode. Dolgo ga že čitam, a še nikdar nisem videl računa o podjetju, videl sem pa, kako je za časa Taftove kandidature propagiral za republikansko stranko in kasneje za demokratično, oziroma demokratične kandidate, kar je naposled glede načel vseeno. Ali ni to breznačelno, protistuirano? Ali se ne zreali iz tega dejstvo, da je lastniku Glas Svobode samo za denar in ničesar drugega? — Kolekta se, fehta se, a računov se ne objavlja nikdar! S Proletarcem se hoče meriti, pa propagira za republikanske in demokratične kandidate! — Ali je to res socialistično? Ali more res kdo trditi, da zamore tak list dobro vplivati na socialistično vzgojo. Kateroga tak list vzgoji v socialisti, ta mora imeti res čudne pojme o socializmu. (Sādovi te vzgoje se zadnji čas kažejo marsikje. En znak tega sadu je v nekemu A. L. v Stauntonu, drug sad v A. M. v Chisholmu in še par takih bi se dalo navesti. Op. ured)

V predzadnji številki Glas Svobode sem tudi čital, da je idejo o združitvi jednot in zveze sprožil ta list, pozabil je pa naenkrat na to in začel delati proti, začel je delati zgago. V Glas Svobode pravijo, da odstopijo prostor vsakemu, kdor hoče kaj pisati o tem uprašnju. Mislim sem se tudi jaz vdeležiti te razprave in povedati moje mnenje o tajniku njegove zveze, katere glasilo je "G. Sv.". A glej spaka, kako hitro se je GL. Svobode spremenila, kako se je zožila. Dovolj svobode je bilo za oblatenje gl. uradnikov S. N. P. J. ni bilo pa več svobode, ko se je hotelo povedati mnenje o tajniku jednote, katere glasilo je G. S. Vidite, kako se deli pri svobodah svoboda, a v zvezi temu bodo trdili v enomer, kako strašno svobodomiselnji da so. Moj dopis je bil strašno ošpičen in zasukan. Uprašal bi torej te ljudi: zakaj ste ošpičili moj dopis? Če vi pustite, da se piše v vašem listu čez poštno ljudi, drugim pa, ki bi radi izrazili svoje mnenje o dobri stvari, zamašite usta, to po-mojem mnenju ni več svobodomiselnj-no!

Zapomnite si pa lahko, da če ne pride do združenja, boste že želi, kar ste sejali!

Pozdrav vsem, zvestim svojim načelom, tebi Proletarce pa tisoč novih naročnikov!

Frank Tomine.

Chisholm, Minn.

Občinske volitve so v kraju. Izvoljeni so naši nasprotniki, kajti tudi to pot so se ponovile od naših zajedavev stare metode: blati in ogovarjaj, nekaj bo že obviselo. In res so sli na delo naši slovenski judeži in obrekovali naše kandidate Mahmeta in Goužeta. Izvoljeni so hlapci kompanije, načelnikom Austin, v trustship: Jakše, Michell in Mekniwen, za rekonlarja Silver, blagajnikom pa Franck. Proti našim kandidatom so bili seveda tudi eni naši gostilničarji, in eden se je izrazil, da da raje sto dolarjev, kakor da bi bil izvoljen kateri od naših kandidatov. Najbolj se je prizadeval za kompanijske stranke neki Štrukelj, ki je prišel pred volitvami v naš klub in vse izvalhal, potem pa blatil kandidate kolikor se je dalo. Sram bilo takih propalci, ki ližejo kompanijam pete. K tem petolizcem spada tudi mesar doli pri jezuru, katere-mu niso ta rdeči nič kaj všeč. Le čakaj, tebe si bomo že zapomnili, srečali se bomo pri kupčiji. Če si biznisman, bi moral saj vedeti kaj govoriš. Toliko za danes. Morda pa še kaj prihodnjic.

G. H. iz pod klanca

Export, Pa.

Nekaj o razpravi za operacijski fond na asesmentu pri S. D.

P. Zvezi.

Kot je razvidno v glasilu S. D. P. Z. iz zapisnika gl. odbora z dne 14. jan. 1914. (Glej Proletarca št. 337, febr. 24. — 1914.) se stavek glede operacije glasi:

"Tedad pa moramo še dostaviti sklad za operacije, to je zvišati asesment 10 c na mesec. To bi pa pomenilo zopet velika vplačevanja že pri sedanjem visokem asesmentu."

Iz omenjenega stavka od gl. odbora je razvidno, da skoraj ne smemo zvišati asesment za operacijske stroške, ker je že itak preveč za plačevati. Moje mnenje pa je, da ako so nas prisilili zakoni

države Pennsylvanijske, (in seveda tudi ostale države) da moramo višji asesment plačevati, bi bilo jako pomankljivo pri S. D. P. Z., ko bi še pri omenjenih boleznih ne bili zavarovani.

Protestirati pa bi bilo treba proti asesmentu za 10 c na mesec višje, ker, po mojem mnenju, bi zadostovalo 5 c na mesec, v slučaju pa, da bi kak mesec ne zadostovalo, se ga ima povišati za omenj. bolezen 5 c in ne više. Plačevati naj bi se pa po odloku natančnega računa zdravnikov in to ne več kot \$50.00.

Kot je že znano članom (icam) S. D. P. Z., razpošlje gl. tajnik S. D. P. Z. cirkularje (glasovnice) za splošno-glasovanje glede operacij, priporočal bi vsem cenjenim članom (icam), da naj dobro premislijo, predno glasujejo, kaj da se meni ali tebi lahko prigrdi, ne da bi ne dobil podpore za omenjeno bolezen.

Imam več informacij o tej bolezni, ki so bili v društvih (oziroma člani ene ali druge organizacije), ali niso bili deležni podpore več kot po navadi 1 ali 2 dolarja na dan, za kar je pa treba za operacije šteti takoj precej denarja in vprašanje pride, kje ga dobim, ako mi društvo ne pomaga. Priporočam vsem cenjenim članom (icam) moje priporočilo, da se vzame na znanje pri mesečnih sejah.

S sobratskim pozdravom,

J. Prostor,

pom. tajnik S. D. P. Z.

Ely, Minn.

Dragi Proletarce: —

Prosim sprejmite v predale tole: — Pri nas na Ely se dela še precej dobro; izkoriščani smo, seveda; ali poleg generalnega izkoriščevalca imamo tudi druge izkoriščevalčke, to so eni salunerji. Može te vrste mislijo, da delavec dela samo za salun, pa menijo, da mora pustiti vse plače v salunu in "tritat". Kdor tega ne dela, mu zna trda presti za delo, kajti sicer ga tak saluner zatoži bosu, češ kaj boš tega držal; lenuh je, saj je dovolj družih. Priporočuje naravno takega, ki rad "trita". Kder trita, je fejsť fant, za takega je treba preskrbeti delo. Kdor ima panj in čebele, mora skrbeti za pašo. — Pa čudna je današnja uredba v družbi.

M. Kral.

Cleveland—New Burg, O.

Večkrat se čita po časopisju ali se govori od ust do ust o smrtnih slučajih, bodisi da so nastali vsled nesreč ali naravnim potom in da dotičnik ni bil pri nobenemu društvu, ker pomeni da še pogrebne stroške ni svote. Tudi v New Burgu je še precej takih. Vsa si misli: oh, saj sam zdrav, neve pa, da ga nesreča lahko vsak čas zadene. Danes je lahko zdrav in vesel, jutri pa že bolan ali mrtev. Posebno v Ameriki ni to nič novega. Ravno zato pa imamo v Ameriki podpore jednote in zveze, kjer se lahko sleherni zavaruje proti nezgodi ali bolezni. Katere-mu kaj leži za svoje, naj se torej pobriga, da pristopi k društvu. Tu kaj imamo dobro društvo "Jutrana Zvezda", št. 41. S. D. P. Z. Omenjeno društvo je pred kratkem znižala ustovpino za dobo treh mesecev na tri dolarje. Ases-

ment se bo v naprej plačeval po starosti. Sedaj se nudi lepa prilika vsem tistim, ki še niso pri podpornem društvu, da pristopijo. Posebno mladi ljudje imajo dobre pogoje, ker bodo plačevali po starosti asesment, a dobivali bodo i sto podporo, kakor stari člani, ki bodo morali plačevati višji asesment.

Mnoga razna društva raznih zvez in jednot so že sklicale svoje seje, na katerih se bo razpravljalo o združenju. Tudi naše društvo je sklenilo, da skliče v ta namen skupno sejo dne 29. marca. Na tej seji bo imel vsak priliko povedati svoje mnenje o združitvi. Priporočal bi, naj vsak dobro premisli o zadevi in svoje mnenje izjavi v našem glasilu. Čudno se mi zdi, da se naši člani tako malo o tem izražajo. — Pripravljalni odbor ne more vsega sam napraviti; on potrebuje nasvetov, videti mora, kakšno mnenje je pri članstvu, ki bo tvorilo novo združeno podporno jednoto. Nekaj se je delalo, ali dovolj še ne. Za to pa na delo, da se stvar čimprej reši.

H koncu iskreni pozdrav vsem naprednomislečim delavcem, Proletarce pa kar največ dobrih naročnikov!

Frank Kokotec, tajnik.

PISMA ŠTRAJKARJEV V MICHIGANU.

Calumett, Mich., 19. marca. — Jetični "Glasnik", kateri zajemlje z velikim "diperjem" iz gnojnec jame, nazvane "Mining Gazette", je zadnji teden proglasil štrajk končan. Oj, kakšno veselje je zavladalo pri žegnanem slinavcu Luki in Muksu, ko sta mislila, da so štrajkarji tako neumni, da bodo verjeli njunim oslarijam, kako jima verjuejuejo skebje! Po mnogih prodajalnicah so razobesili plakate, da je štrajk končan, češ da je to sam Moyer izjavil v Chicagi. Mislili so, da bomo celo poklekili pred Luko in ga prosili, da nam kot vodja skebov izposluje delo. Ali bilo je zastoj. Niti eden štrajkar se ni zmenil, kaj kriči "Gazette" in kaj laže "Glasnik", ker dobro vemo, da ta dva lista sijajno ležeta, odkar traja štrajk. Zapomnite si slinavi Luka, slon Muks, Rumen, Pipei, Hudoba in vsi tisti, ki rekrutirate slovenske skebe da danes ne dobite več nobenega štrajkarja v skebstvo, kakor se vam je posrečilo s par omahljivci.

Seveda kompanija vam je hvaležna, če dripeljete tudi največjega lenuha, dober je kot za primer Martin Novak iz Zavaste. Ta lenuh ni še nikdar izdelal vseh dni v mesecu in pred štrajkom ni mogel nikjer dobiti dela razen če je bil boss v posebnih stiskah za delavca. Bossje vseh rudnikov ga poznajo, da je veliki lenuh. Zdad je pa vsak lenuh dober, samo da paradira v jama in iz jame. Omenjeno leno in glistavo človeče, kateru je Hudoba Štukel pritisnil pečat skebstva na čelo, stanuje pri garjevu Johnu Klobučarju iz Lahinje pri Črncmlju. Tudi ta grintavec je zadnje čase pred stavko vedno "kikal", da je nemogoče živeti v takih razmerah; putal je druge, da je treba nekaj storiti. Ko je pa izbruhnil štrajk, jo je odkuril v Minnesoto in čez par mesecev je bil zopet

tukaj — skeb. Žalostno, če se človek pusti vladati od hab. Tam je na stanovanju še eden majhen garjevček, doma iz Dobljč. Pravijo, da ga je Otočka Roza vkradla nekje v Zagrebu. Ne vem, če je to res ali ne — toda lahko je.

Poročati imam tudi žalostno novico. Cicifuj-marijančarje in skebe je zadela velika nesreča. Umrl jim je dva meseca star pankrt po imenu "Truth"; po slovensko smo ga zvali "skebski fruit". Parkrat so ga bili oblekli tudi v kranjske hlačice, katere sta skrojila Luka in Muks v tiskarni ješčengga Gl. Pogreb je bil lep. Requiem in "mizerere" sta pela slinavi Luka, glavni skebski vodja in pa poljski capin. Bilo je še več drugih farjev raznih ver. Ker je bil "Fruit" tudi slovenskim skebom v žlahti, nosili so ga tudi kranjski "marijančarji" in sicer Rumen, Pipeca, Hudoba, Rdeči Stric itd. Sprevod se je vršil po temle redu: Na čelu je bil slon Muks z velikim križem na ramah in na obeh straneh sta švedrali Mrs. Gerec in Mrs. Crackers, držeč Muksa za razcapani frak. Zatem je kresal slinavi Luka, ki je venomer molil: "O sveti Džim, za nas boga pros!" Za njim so nesli "Fruit". Vence sta nosila Kobe-Zotti in Ablere-Sprajcar. Zadej so pa stopiciale slovenske Marijane: Ana Ablere, Ana Miš, debela Oberlička, Otočka Bara itd. Rep spreveda je tvoril pa sveti Džim, oblastno sedeč v svetli kočiji, katero sta vlekla njegova vrana — Rom in Majerle. Ta vrana je kupil Džim na skebskem semnju v W. Jaeketu in na Tamaracku No. 5. Skebom in miranjam so kapale debele solze, kakor kokosovi orehi, Luka je pa ves čas prepeval (kakor da ga kdo na meh dere):

O mizerere in juha, naša srca žalost kuha... Pokoj tebi "Truth", ki bil si skebom "fruit"! V rožah smo te porodili, v trnju pa izguzili... O mizerere in aleluja! Ostanem nam še "Glasnikuja". Lagali bom še naprej, čeprav nam daje, da je kaj, "Vestnik" in "Proletarce" udarec na udarec... Počivaj ljubi "Truth", saj prvi tvoj rekrut na onem svet' bo Glasnikuja. O mizerere in aleluja! Amen.

Mnogi dopisniki so že poročali, da je "Glasnik" na smrtni postelji. Zdad so celo skebje že obupali nad istim. Velika je rana, ki so mu jo vsekali Luka, Muks, Šeblre & Co. Ta krasna kompanija daje tudi delavkam (črkostavkam) še manj kot skebske plače. Hči skeba Johna Klobučarja je ena tistih, kateri je Glasnik Co. plačala \$4.95 za devet tednov dela — torej 45 centov na teden! Teda je oče mlado skebica pridržal doma, rekoč: "Zdad vidim, da imajo štrajkarji prav, ko pravijo, da bo Glasnik šel k vragu." In taka cunja tudi ne zasluži drugega. Če bi imel eksistirati list le zato, da dela reklamo za rudarske družbe najbrž za par Judeževih dolarjev, potem si vreden, da en dan eksistiraš. Muks menda misli, da si bo nagrabil kronice in potem potegnil kam v Meksiko, kakor

Vabilo na skupno veselico

—ki jo prirede—

Vsa društva Sloven. nar. pod. jednote

v CHICAGO, ILL.

dne 4. Aprila, 1914

v dvorani Pilsen Auditorium, 1661 Blue Island Ave. blizo 18 ceste

Slavnostno praznovanje desetletnice naše jednote je najpomembnejša prireditev za slovenski narod v Ameriki. Vljudno vabimo vse slovensko občinstvo v mestu in okolici na slavnost in apeliramo na vsa slovenska podporna društva v bližini, da jo posetijo v mnogobrojnem številu. Na programu so razni govorniki društev; pred in potem pa prosta zabava in ples.

ZACETEK TOČNO OB OSMIH ZVEČER.

VSTOPNINA JE 25c.

Uljudno vabi

VESELIČNI ODBOR.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVČIČ, box 705, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa. Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa. Pomočni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa. Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pomočni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa. FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73. NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill N. S. Pittsburg, Pa.

POBOTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211. JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa. ALJOSIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRŽAVNIK.

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR.

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa. Gačnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa. Zaman Franc, box 556, Conemaugh, Pa. Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa. Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa. Gabrenja Matija, 800 Broad Street, Johnstown, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŽENJE SLOVENSKEH PODPORNH NAPREDNH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z. Zavertnik Jožef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J. Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S.-P. Z. Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J. Stefančič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare. Mostar Josip, La. Box 351, Staunton, Ill., član S. D. P. & P. D. Gorsek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Delegatje za združenje sestane dne 14. januarja 1914.

Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa. Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio. Stefan Zabric, box 227, Garrett, Pa. Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno Glasilo: PROLEARTC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Čejenza društva, oziroma njih uradniki, so uljudno proseni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštah; Expressih; ali Bančnih denarnih skaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

je iz Ribnice v Ameriko. Ali slabe so te nade!

Klopčič neče krstiti otrok štrajkarjev — pokopal bi pa rad vsakega, kateri umrje. Po njegovem mnenju se štrajkarji ne smejo roditi, pač pa bi morali hitro poginiti. Našemu bratru Antonu Pechauerju je prinesla štorčija malička. Pechauer je vprašal Luko po telefonu glede krsta, dasiravno je znal, da z maziljenim puškarjem ni vreni imeti opravka. "Nak!" odgovoril je Luka. Nato je odgovoril Tone: "Vse eno dobro, če otrok krščan ali ne." Toda Luka je pa le v svoji cerkvi poročil Waddell-Mahonovo barabo, ki je protestant in kateri ni dal niti centa za stol, niti za farovž.

Pridemše.

Pozdrav štrajkarjem in vsem zavednim delavcem.

Štrajkar.

IZ URADA GL. TAJNIKA S. D. P. Z.

Tem potom naznanjam vsem članom in članicam S. D. P. Z. ter uradnikom društev, da sem razposlal tekoči teden vsem društvenim tajnikom imena vseh članov in članic. Poleg vsakega imena je upisana cert. šte., starost pri vstopu, oddelek in koliko imen član plačevati mesečno. Tajniki naj si takoj upišejo vse natančno v knjigo, ko je vse upisano, se je treba še enkrat prepričati ako ni kaj izpuščenega. Naj se nikar ne pozabi, ali da se ne nalaše se ne upisalo cert. šte., danes pride vsaki drugi list pomanjkljivo spolnjen v glavni urad, dosejati se še vedno izgovarjali, da so prvi društveni tajniki pomanjkljivo spisal v društvene knjige, sedaj se bode temu lahko odpomoglo, samo ne pozabite sedaj upisati si vse natančno. Prosim, da si vsi tajniki zapomnijo, da mora biti pri vsakemu članu, ako se kaj onjem piše certifikat številka, tako na uradnih spričalih, bolniških nakaznicah, prestopnih listih in t. d.

Z dnem prvim aprilom prične se pri S. D. P. Z. poslovanje po starostno plačilni lestvici. Pole so rasposlane za vse oddelke, in je za vsakega člana in članice vpisano koliko v kateri sklad plačuje. Starostni člani, to je drugi oddelek plačuje še za sedaj po starem vsi jednako, pritem pa je vendar razdeljeno koliko plačujejo v vsaki posamezni sklad. Kadar se sedaj naprej izda kakemu članu članice prestopni list, naj se nikar ne pozabi zapisati cert. šte., starost pri vstopu in koliko član plačuje mesečno, stem ve tajnik drugega društva koliko ima plačevati prestopni član. Prestopne liste se mora za otroški oddelek prav tako izdajati kakor za vse druge oddelke. Naj blagovole člani-ec vzeti na znanje sledeče. Pri vsaki društveni seji se veliko časa igubi s pobiranjem me-

sečnine, to pa zato ker se člani ne preskrbe s pravim denarjem, mesto, da bi si vsaki preskrbel potrebno vsoto pri- de po navadi z več dolarskimi bankovci ali kovanci, stem denarjem ima društveni blagajnik dela čez glavo, ker ne more opravem času izmenjati denarja, kajti vedno na sejah primankuje drobiža. Je povsem seveda lahko v mestih, kjer so banke, ker gre lahko blagajnik v soboto na banko in si preskrbi dovolj drobiža, tega pa pri najbolj volji nemore storiti blagajnik na deželi, zaradi tega je dolžnost članov, da olajšajo delo društvenemu odboru. Sedaj še toliko bolj ko bodedo plačevali po lestvici in bode večina članov plačevala končno število v centi. Zadaje čase sem dobil več pritožb od strani članov proti društvenemu odboru, češ, da i ta postopa pri društvu popolnoma absolutno. Kdo ima prav pri takih tožbah je seveda težko uganiti, kajti nekateri so preveč časti lakomni, drugi so pa pravecte zgage.

Uradniki naj si ne predstavljajo, da so nekaj višjega nasprotno pa naj si ne predstavljajo člani, da je društveni ali glavni tajnik, predsednik, njihov kuček kojega se sme breniti o vsaki priliki. Člana ko izvolite pri društvu v odbor, stem priznate in ga sodite, da je zmožen posla kojega mu poverite. Dolžnost izvoljenega je spolnovati svoj posel, ni pa opravičen in ni njegova dolžnost požirati posvk. Seveda so uradniki ki si vsemogoče domišljajo, češ sedaj morajo člani mene popolnoma ubogati, isti predlog bode sprejel ko bom jaz hotel, to ni pravilno in ne dopueta, kajti vsaki predlog mora odobriti večina članov.

Dolžnost vsakega člana je, da se kolikor mogoče pogosto udeležuje društvenih sej, član, kateri se ni udeležil društvene seje po svoje malomarnosti naj nikar ne kriči po javnih lokalih proti društvu ali celo proti celi organizaciji, ako se ni nekaj po njegovi volji ukrenilo.

Društvene seje se udeležujemo vedno z zdravo pametjo, nikar pa ne nebeško sladko ginjeni, tedaj smo edno prenapeti in prepričljivi, pa to najsibo kedor koli hoče. Na seji ima vsakdo pravico do besede in predloga, ako je predlog na dnevnem redu, ako ni oseben in ne predlog. Ako predlog nima konca ter je vedno od začetka do konca jednake vsebine, tedaj ima pravico predsednik govorniku vzeti besedo in dati jo drugemu.

Upam, da bode to zadostovalo, vnaprej pa nikar se ne pripraviti pri društvih, ker to le škoduje društvu in organizaciji, pogovorite se vedno zlepa in pravim potom, osebnosti na stran. Osebnost nesporezom je vedno glavni povod vsem prepričim pri društvih.

ALOJZIJ BAVDEK, gl. tajnik S. D. P. Z.

SLABA KUPČIJA.

Vse leno počasi opraviti je eno najvažnijih načel avstrijske oficelne poolitike. Prevelika naglica namreč razburja, razburjanje škoduje živcem državljanov, ljubezen vladajočih do državljanov je pa prevelika, da bi jih izročali taki nevarnosti. Tudi novost sama po sebi neukinejo premočno. Navada ublaži vsako reč: kar bi danes pognalo ljudi iz kože, jih pusti čez leto dni ravnodušno. In avstrijski državljani se precej hitro pozablajo — hvalabogu.

Balkanske vojne so za nami in naši mobilizirani rezervisti so doma. Lani so stali dolge mesece pod orožjem, prebivali ob mejah slabše od živine, tupatam stradali, trpeli žejo in skrbeli, kaj je doma z njih družinami. To je bilo lani. Ej, kje je že to!

Vojskovali se nismo. Ampak prejšnje smo imeli, kakor da smo vodili veliko vojno. Ljudje so računali, koliko nas bo veljala komedija in so se jezili. Toda visoka vlada je molčala: Čemu bi govorila takrat, kadar beseda najbolj razdraži? Počakajmo, da pridejo druge stvari v Avstriji se ne zmanjka vsakovrstnih burk, večsi smešnih, večsi žalostnih. Kadar dobe ljudje druge zabave, pozabijo na te sitnosti, in če se jim danes ali jutri predloži račun, jih ta reč že ne bo več zanimala.

Zdaj je dobra, mila vlada predložila del računa. V proračunskem provizoriju za prvo polletje 1914 je majhen odstavek, ki pooblašča finančnega ministra, da najame 30 milijonov za nabave voznih sredstev na državnih železnicah, ter 227,638.300 kron kot prispevek za stroške izrednih vojaških ukrepov, izvršenih od vojne in mornariške uprave povodom negotovega političnega položaja. Torej nekaj več kakor dvestosedemindvajset in pol milijona kron plača avstrijska državna polovica za mobilizacijske izdatke. To je seveda le za preteklost. Ta denar so pravzaprav porabili, ne da bi bili koga vprašali. Letos so jim delegacije odobrile te izdatke in zdaj zahteva finančni minister

od parlamenta dovoljenje za posojilo.

Kdo se še razburja? To je že stara reč. Lani bi se bili jezili, zdaj je jeza ohladila. Ljudem se zdi to že dolgočasno. In pa — posojilo! Če si morejo izpumpati denar, naj si ga pore.

Ali pravzaprav je ta stvar le navidežno dolgočasna. Zakaj obresti novega posojila se ne bodo same plačevale in skrb za plačevanje ob praznem žepu preganjan dolgeas. Razuntega je teh 227 milijonov le del tega, kar velja Avstro-Ogrsko militaristična šala: če se sešteje, kar je zahteval gospodin Krobotin za vojno in mornarico v prvem polletju 1914. od delegacij, se nabere 768 milijonov, kar naposed vendar niso več mačje solze. Če se računski razdele, se zato ne zmanjšajo. In plačati jih bo treba na vsak način — tako ali tako.

Naposed bi se bilo tudi s to rečjo kakorkoli sprijazniti. Plačevati se mora itak na tem lepem svetu vse. In tako bi bilo le vprašanje, kaj dobi ljudstvo za svoj denar. Naročilo sicer ni ničesar. Pa to se večasi zgodi, da se mora kupovati, kar človeku ni pogodi. zlasti če drugi upravljajo blagajno. Kaj je torej gospod Berchtold nakupil avstrijskim narodom?

Rezervisti, ki jih je "domovina" poklicala, da jo branijo, ne da bi bil živ svet, vedel kdo in napada, so imeli čast. Ko so se začeli po dolgem in predolgem čakanju, so jih slovesno sprejemali. Godba jim je igrala, z govornicami so jih pozdravljali in celo cigare so jim dajali. Ampak preden so se vrnil! Seznanjali so se z vsemi radostmi večne vojne priprave, ne da bi bili prišli do kakšnega drugega boja, kakor onega s stenica-mi, škorpionji in drugo golaznijo. Pristrešje so imeli, da ga človek psu ne bi privlačil, in pri tem so delali — gvergrife. In čakali so, dni, tedne, mesece.

Doma so pa čakale družine. S tistimi podporami, ki jih daje država, seveda niso mogle živeti. V neštete hiše se je naselila resnična beda. Posledice te sijajne mobilizacije čuti še danes nekoliko tisoč obitelji po vsej državi.

Medtem je modra Berchtoldova politika razkačila Balkance, predvsem Srbe. Vojne pač niso mogli napovedati Avstriji, dasi je bilo tudi takih avanturističnih bajk dovolj. Obračunavali so pa na drug način, ki ni nič manj bolel. Trg za trgov se je zapiral avstrijski industriji, in preko n- sikh glav, preko naših dežel so šle kupčije v Italijo, v Nemčijo, v Francijo, v Belgijo. Tovarne so ustavljale ali omejevale obrate, delavci so trumoma ostajali brez dela, drugi so morali izpuščati šinte, nezasišana mizerija je prišla nad proletarijat.

Še danes je opaziti posledice te velerazumne politike, danes deloma še bolj, kakor v času vojne, ko so se vsaj tupatam izvrševala stara naročila. Velike industrije so na tleh, stavbnega gibanja ni nikjer, denar je drag, brezposelnost presega vse meje. Na milijarde štejejo izgube, ki jih je utrpelo narodno gospodarstvo.

To so pridobitve, ki jih plačujejo avstrijski narodi z milijoni. Četrtiljarde so potabili kar meni nič tebi nič, ne da bi bili koga vprašali, češ če bo denar izdan, bode že naknadno morali reči amen. Sicer ne bi morali reči, ker ni to nikjer zapisano, ali rekli so gospodje v delegacijah, in zdaj ima državni zbor prijetno dolžnost, da pokrije izdatke. Niti z vojaškega stališča ni bila samolastna poraba take ogromne svote opravičljiva, zakaj tistih 267 milijonov ni bilo treba zgolj za mobilizacijske namene, ampak nabavljali so nov vojni material, kar se brez ustavnega dovoljenja za nobeno cenó ne bi bilo smelo zgoditi.

Vse to je mogoče, ker nima ljudstvo nobene besede v zunanji politiki. Najmanje devet desetih prebivalstva se ni strinjalo z Berchtoldovim početjem. Ali nezadovoljnost ljudstva je bila brez moči: lahko je godrnjala, toda zdaj bo morala vendar plačevati. In plačevalo bo to dobro ljudstvo še nešteto krat in vedno več in več, dokler si ne pribori take veljave, da bo tudi v zunanji politiki gospodar in da mu bodo odgovorni njeni voditelji tako, kakor so mu odgovorni ministri notranje politike.

PO ZRAKU OKROG ZEMLJE.

Ko je Jules Verne spisal svojo geografično fantazijo "Pot okrog zemlje v osemdesetih dneh", ki je prišla potem v dramatisirani obliki tudi na oder in s svojimi bujnimi slikami mogočno učinkovala, je bila to literatura. Prav tako kakor so Vernovi junaki potovali na mesec, v osredje zemlje, pod morjem itd., tako je njegov napol prismuknjeni Anglež in ubogi detektiv ki ga je v svoji zmoti lovil, dovršil potovanje okrog zemlje v osemdesetih dneh. Nikomur ni prihajalo na misel, da bi pri tem mislil na resnico.

Dandanes je tako postopanje že takorekoč igrača. Opravi se lahko v veliko krajšem času. Ko je izšla knjiga učnega franeoskega učenjaka, bi bil svet strmel, če bi se res zgodilo, kar je mož pisal. Dandanes se nihče več ne čudi, kadar čita, da se gradi tu ali tam v "divjih" krajih nova železnica, da je kakšen parnik skrajšal pot čez ocean za toliko in toliko ur, nemara za cel dan, ali pa da je morda lokomotiva omogočila zopet hitrejšo vožnjo.

Ali če bi prvi bralec Jules Vernovih knjig čitali najnovejšo potovalno vest iz Amerike, bi se zglj- htil vendar začuditi. Iz New Yorka poročajo, da je ondotni Aeroklub odobril načrt za letalno tekmo okrog zemlje, ki naj se izvrši prihodnje leto, ko bo v San Franciscu svetovna razstava. Udeležijo se te tekme lahko letalci z motornimi letali kakršnekoli vrste. Polet se mora pričeti v San Franciscu. Predpisana bo sledeča črta: Iz San Franciscu v New York, potem v Belle Isla, pa na Orelandijo, na Islandijo, na Hebridske otoke, v Edinburgh, London, Pariz, Berlin, Peterburg, Moskvo, v Mandžurijo na Korejo, na Japonsko, na Kamčatko, čez Beringovo ožino v San Franciscu.

Človeku se zdi, da čita idejo blaznega. Šele par let tega, kar je prvi letalec preletel kanal med Francijo in Anglijo. To je bil uspeh, ob katerem je strmel ves svet. Bil je res dogodek velikanškega pomena. Danes je pa tak polet že majhna reč. V kratkih letih se je aeronavtika mogočno razvila in zdaj se sme že resno razpisavati polet okrog zemlje čez dva morja. Kakor da se uresničujejo pravljice!

Vpričo tega se še upajo nazadnjaki tajiti razvoj in svetohlinsko žgolet, da "je bilo vedno tako, kakor je in da vedno tako ostane!"

LEPI SODNIKI!

Dva zvezna sodnika sta obtožena v Washingtonu in predsednik Wilson je ukazal pravosodnemu oddelku vlade, da naj preiskuje obtožnice.

Prvi sodnik je Daniel Thew Wright v Distrietu of Columbia, kateri je pred časom obsodil Gompersa in ostale glave A. F. of L. v ječo radi "žaljenja sodišča". Obtožen je, da je bil stalen gost nemoralnih hiš v Washingtonu, da je na pristranski način "delil pravico" na sodnem stolu, da je kot advokat zastopal sodne procese, da je član direktorskega odbora neke newyorške korporacije, zakar je mastno plačan itd. Vsekar lep sodnik!

Drugi sodnik je pa Alston G. Dayton v severnem sodnem okrožju zapadne Virginije. Obtožbo proti njemu je podpisalo 12.000 oseb, po večini delavcev. Dayton je poznini hlapčon West Virginia-Pittsburgh Coal Co. v Colliersu, W.

Va., kjer je 600 premogarjev na štrajku. Takega tirana kot je ta sodnik — kakor ga opisuje obtožnica — je težko najti tudi v Ameriki! Obtožnica pravi, da je Dayton izdal "indžunkšn" proti premogarjem, v katerem je zadnjim prepovedal, da se ne smejo nikjer zbirati, tudi v svojih hišah ali šotorih ne. Ako bi štrajkar obiskal svojega soseda štrajkarja, prelo-mi "indžunkšn" in mora v zapor. Skeba ne sme nihče niti pogledati, kam šele govoriti z njim. Tudi s štrajkarji ne sme nihče govoriti in najji je nemogoče deliti podporo med zadnje, ker s tem krši sedno prepoved. Toda tiranu to še ni bilo zadosti in kratkotalo je razsodil, da premogari niazajo nobene pravice spadati v unijo! Izjavil je, da United Mine Workers je zarota in da ni treba nobenega dokaza, da je unija kršila kak zakon, ker že samo dejstvo, da je delavec član organizacije, dokazuje, da je zarotnik! Ta kreatura na sodnem stolu je obsodila nekega Schwartza na 60 dni zapora, ker je dovolil štrajkarjem, da so na njegovem zemljišču postavili šotore. Dalje je obsodil štrajkarja Paula Seari tudi na 60 dni zapora, ker je gredoč na pošto ogovoril sodruga štrajkarja na poti.

Dovolj! Če je le polovica res, kar govori obtožnica, zadostuje, da zvezna vlada tega kapitalističnega dihurja ne le brene iz njegovega visokega stola, temveč da ga zapre za vse žive dni kot ljudem nevarnega divjaká.

Le berite: "Gorje mohamedanskemu časnikařju, ki bi drznil zasmehovati mohamedansko sveto mesto Meko in njegovo svetišče Kaabo! Visel bi na prvem drogu!"

Tako piše duhoven v zadnjem "Am. Slov." in zraven dostavlja, "da Slovenci pa mirno gledajo napade na vero, papeža itd." Ali razumete migljelj? To pomeni, da bi morali Slovenci biti ravno tako divji kot so fanatični, nekulturni mohamedanci in da bi morali obsediti socialiste in svobodomislece na prvi drog!

Rimeem ni dovolj, da je slovenski narod po večini še prazno — in bahjeveren — in kdo je tega kriv? — temveč hočejo, da je po mohamedansko fanatičen in divji, tako da bi linčal vsakega, kdor hoče prosto misliti in iti svojo pot. To je rimska izobrazba!

Že dolgo znamo, da so nekateri — ne vsi! — naši rimski popje lumpje prve vrste, ali kaj takega si nismo nikdar mislili od njih. Da bodo našemu ljudstvu ponujali za vzgled fanatične mohamedance in bramanee — ki pa tudi niso vsi fanatični — nak! — they got our goat!

— Avstrija. — V Avstriji je bilo leta 1912 po oficijeelnem poročilu 761 štrajkov, v katerih je bilo prireditih 120.953. Izprtih delavcev je bilo 24,295 v 40 obratih. Organizacija je prisilila podjetnike, da so sprejeli v delo 23,799.

— Nemčija. List "Erfurter Arbeiterblatt" izhaja 25 let, tekem katerih so bili uredniki obsojeni na 15 let, osem mesecev in en teden ječe.

Ali si je že vaša organizacija naročila 100 listov "Socialistične knjižnice", katere bodete razdelili med nezavedne tovariše na prihodnji veselici. — Ako tega še niste storili, skrbite, da se to zrodi.

VABILO NA VESELICO

— katero priredi —

S. I. D. "VIHAR"

V DUNLO, PA.

dne 31. marca ob 6 uri zvečer

v lastnem domu z igro enodejanko

"Ne kliči vruga"

OSEBE:

Levičar, bogat posestnik Jožef Hribar Polona, njegova žena Ursula Milavec Milka, njuna hči Ana Dolez Meteljkov Miha, krčmarjev sin Alojzej Krajnc Tone, seljan Frank Bavdek Ker je igra joko saljiva, nudi občinstvu obilo zabave. Nadajot se obilne udeležbe iz Dunlo in okolice. Vsi dobro došli, tudi Mike Cegara! ODBOR.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: —

Jugoslovenska delavska listovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta, Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglasi po dogovoru. Pri spremembi bivaličja je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWDALE 9677

TATVINA V OBRAMBO POSTENJA.

Zgodilo se je nekaj neverjetnega — nekaj, kar ni v navadi v kapitalističnem svetu.

Pred sodnikom M. L. McKineyem v Chicagi je stala 14. t. m. štiriindvajsetletna deklica Margareta McManus. Obtožena je bila, da je ukradla v Marshall-Fieldovi prodajalni \$50. Ta prodajalnica je milijonsko podjetje, ki je znano po celi Ameriki. Deklica je revna, brez starišev in skrbnikov. Dabila je službo v omenjeni prodajalni in milijonarji so ji plačali pet dolarjev na teden. Pozneje so ji plačo zvišali na šest in končno na sedem dolarjev. S temi sedmimi dolarji je deklica plačevala hrano in stanovanje, obleko in vse druge stvari, ki so neobhodno potrebne za življenje. Ostalo ni nič, da bi nesla v banko, ostalo ni nič za kako zabavo ali duševni vžitek. Dekle je bojevalo kruti boj za obstanek, boj za golo existenco.

Nekega dne je pa prišla kriza. Treba je bilo denarja, a ni ga bilo. Njene prijateljice so same velike reve, da bi ji bile posodile. Kaj je bilo storiti? Na eni strani je bila skušnjava, katero pozna le deklica, ki je samo na svetu. Ta skušnjava ji je govorila, da se naj poda na široko cesto, po kateri hodi tisoče proletarskih deklet in "po strani" dobi dovolj denarja. Na drugi strani je pa bil denar v Marshall-Fieldovi prodajalni, s katerim je imela opraviti. Margareta McManus je pa cenila svoje dekliško poštenje bolj kot vse na svetu — zato je izbrala zadnjo pot. Vzela je denar, plačala dolg in ni več prišla na delo. To je bilo v septembru 1912.

Milionska prodajalna ni pogrešala dekleta, toda pogrešala je \$50. In najela je zato detektivov. Margareta je bila prijeta, gnana pred sodišče in 14. t. m. je bila obravnava. Njeni bivši delodajalci so prignali tropo prič in tolpo zvitih advokatov. Deklica je bila sama z enim zagovornikom. Priče so bile nepotrebne, Margareta je priznala, da je vzela denar. Bila je sama svoja priča. Povedala je kratko toda pretresljivo povest o boju za obstanek, o boju za poštenje. Ni imela nikogar, ni imela kredita. Ni imela ničesar, da bi zastavila ali prodala razen — svoje telo. Tega pa ni hotela prodati za nobeno ceno. Ukrasti denar je bila za njo najbolj poštena pot.

Končno je bil govor pred poroto. Tožniki so podnesli star, star argument: zob za zob, oko za oko — star, plesnjiv argument, ki je v veljavi že od časov očaka Mojzesa.

Njen zagovornik — John D. Farrell — pa ni govoril kot advokat, temveč kot človek. Prezrl je zakon. Govoril je o zakonu srea in pameti. Rekel je porotnikom, da naj sodijo, dali leži krivda samo na deklici ali na Marshall-Fieldovi prodajalni, katera je delavki plačala manj kot je pa treba za dostojno življenje. In Marshall-Field, ki je iz deklice naredil tatu, zahteva zdaj, da mora ona v ječo radi zločina, za katerega je moralno on odgovoren.

Porotniki so poslušali in — mislili. In razsodili so, da Margareta McManus ni kriva! Bila je oproščena.

To je tisto neverjetno — nevsakdanje. Tatvine so vsakdanja reč odkar obstoji tatinski, zločinski družabni red. Ali dejstvo, da je porota spoznala, da je delavka v tem slučaju pošteno ravnala, ker je vzela denar le radi tega, da je obvarovala svoje dekliško čast, svoj moralni ponos — da je porota obsodila milijonarje, da so oni krivi zločina, ker ne dajo delavkam poštene eksistence — da je porota priznala, da so gospodarske razmere krive takih in enakih zločinov, ne pa posamezne žrtve — to je vredno, da se zabeleži. In zato pišemo članek.

Naš namen ni, da bi zdaj priporočali delavcem is delavkam z beraškimi plačami, da naj kradejo po vzgledu omenjene deklice. Ne! Kajti to bi bilo od nas grozno nemoralno! To bi bilo proti staremu zakonu, etiki, božji zapovedi in proti drugimi takim naredbam. In če bi se tudi primeril k tak slučaj, je veliko vprašanje, če bi zopet sodili prevdarni ljudje v možgani v glavi kakor so v slučaju Margarete McManus. Taki porotniki so danes še redki.

Spodajstvo pravice, kjer je pravica. Ljubimo jo, branimo in borimo se za njo! Toda, kjer se čemi pod plaščem lieemerske pravice gorostastna krivica — dol ž njo, pa naj jo je dal Mojzes, kralj, cesar ali kapitalistom prodani zakonkovač! Čas prihaja, ko bo zakon — volja ljudstva, volja večine, volja teptane delavske mase, nad katero se danes v "imenu zakona" in v "imenu pravice" počenjajo največja hudodelstva — tatvina, rop, umor etc. — in hudodelci so ne samo prosti vsake kazni, temveč nastopajo kot junaki, fini značaji in dobroniki družbe!!!

AKROBATSKO PREPRIČANJE

Meščansko časopisje v Italiji se sedaj mnogo bavi z govorom profesorja Artura Labriole, poslanca za Neapolj, s katerim je pred kratkem zagovorjal v zbornici italijanskega pustolovščino v Afriki. Labriola je trdil, da je bila osvoboditev Tripolitanije potrebna za političen razvoj Italije.

Ne bilo bi vredno omeniti tega dejstva, ako bi Labriola ne bil pred osmimi leti član socialistične stranke. Ko je zapustil stranko, je najprvo postal sindikalist, nato je zagovarjal prosto trgovino, potem se je spremenil v zagovornika obrambne colnine in v januarju lanskoga leta je prošil za vstop v stranko. Ko je zastop stranke izvedel za kameleonsko prepričanje Labriole, je pripravil seki in v Neapolju, da naj ga ne sprejme.

Buržoazni listi sedaj klobasajo, da socialistična stranka ne trpi "samostojne inteligence" v svojih vrstah. Buržoaziji in vsem tistim, ki izsesavajo ljudstvo pod eno ali drugo pretevo, bi ugajalo, ako bi stranka take žonglerje in kameleone, ki vsaki dan menjajo svoje prepričanje, imela v svoji sredi, ker jih lahko izkoristijo v svoje nečedne namene.

Tudi po našem mnenju nima ničesar kaj iskati v socialistični stranki, ki vsaki dan menja svoje prepričanje; ne vpošteva zaključkov socialističnih kongresov, ki so izraz vseh socialistov, se ne pokorava zastopu socialistične organizacije, ki je bil izvoljen potem splošnega glasovanja; ne vpošteva socialističnega programa; povzdiguje svoje neznatno oseboico v meščanskih listih, ki so se sami sebe proglajali delavskim, dasiravno je vebina takih listov glede socialističnih ciljev in načel tako zmešana kakor godla. Takih "would be" sodrugov ne potrebuje socialistična stranka, ker se udinjajo tistemu, ki hvali njih slabo zabeleženo kašo o socializmu. Taki "would be" sodrugi spadajo v buržoazne kroge — demokrate, republikance, progresiste in prohibicioniste. Zato imajo prav, da se oklepajo buržoaznih listov, katerih lastniki so jih prekrstili po svoji volji v delavske, katerih ni še nobena delavska organizacija do danes proglasila na svojih zborovanjih za delavske in socialistične. Tje spadajo Labriola e tutti quanti "would be" socialisti, pa naj bodo katerekoli narodnosti. Vsak "would be" socialist je rakrana v socialistični stranki, zato

je boljše, da sam zapusti stranko, ker prejalisej ga gotovo vržejo sodrugi z nje, ko spoznajo njegovo mečtarsko delo in povzdigovanje svoje neznatne osebeice nad vsemi sodrugi: zaključki strankinih zborovanj, sklepi okrajnih in glavnih zastopov, kakor tudi nad sklepi svojega lastnega kluba.

Taki "would be" sodrugi naj ustanove svojo stranko žonglerjev in kameleonov, o socialistični stranki in ciljih in načelih socializma naj pa lepo molče, ker ne poznajo socialistične organizacije, še toliko manj pa cilje in načela socializma, ker jim manjka čut do prostovoljne discipline, ki je udejstvena v socializmu, in ni v njih najmanjše iskricke solidarnosti.

NAŠE ŽIVLJENJE IN NAŠ IDEAL.

Ali naj vsled naših idealov naše življenje izgubimo? Kaj je naš ideal? — Naš ideal je socializem, skupno proizvajanje in vživanje — imetek na zemlji, kjer bo našel vsak svojo gnotno in duševno zadovoljstvo, kjer bo vladalo bratstvo in pravica: končna emancipacija delavskega razreda.

Kadar govorimo o našem idealu, imamo v mislih čas, ko ne bo izkoriščevalcev in izkoriščanih, ko bo ves svet domovina ljudstva, kjer ne bo uboštva ampak vsega v obilju za vse; ne podrtih bajt za ene in ne miloščine, ne tiranije in ne krivice; ko bo vladal mir mesto vojske, ko bo proizvajanje za potrebo mesto profita, ko se bo ljudstvo posluževalo lahko vseh dobrot, ki jih daje naša mati narava, kjer bo vladalo resnično zadovoljstvo in prava inteligentnost bratske civilizacije.

To je, kar imenujemo naš ideal. Na delu za ta ideal čestokrat pozabimo, da morda ne bomo čakali dne, ko se naš ideal uresniči. Dasi je prevrat kapitalizma morda bližje kakor si ga mislamo, je vendar treba priznati dejstvo, da je kapitalizem še tukaj z vso svojo brutalnostjo, z vso svojo silo — in mi morda umrjemo že jutri, pojutrajšnjem.

Kaj smo imeli torej od življenja? Delo, trpljenje, žalost, izmučene roke in telo, poteptano duševno obzorje, uničene nade. Žalost je bila naše meso in trpljenje je naša pižaja.

Kot socialisti včasih pozabimo, da stopamo vsak dan bližje groba, vsak dan bližje koncu našega življenja. Preveč smo zaposleni in v tej zaposlenosti pozabljamo. Pa praviš ti: poslužimo se vseh mimosedečih ugodnosti, ki se nam nudijo. Živimo srečno, kakor moramo in znamo.

Dobro; s tem soglašamo. Toda kaj naj nas pa osrečuje v sedanji družbi? Dom? — Večina nas nima doma, ampak stanuje v najetih bajah; kdor je pa v resnici toliko srečen, da ima svojo hišo, ne more živjeti popolno zadovoljstvo in sreče, dokler vandrajo naši bratje delavci iz kraja v kraj brez kruha in strehe.

Literatura? — Kje je naša literatura? Izven par mojstrskih del izra revolucionarnih dob, in pa ne kaj kasnejše literature iz nove socialne revolucije, nimamo nič. Drama? — Ta je mrtva. Danes ne igrajo na odrih več iz resničnega življenja. Vse je hinavsko in zato postaja zavednemu socialistu zoprno. Njena pokvarjenost deluje uničujoče na vsako umetnost in pušča ob nji živče in odprte duše brez užitka in zadovoljstva.

Umetnost? — Nekaj vabljive in učinkujoče umetnosti je. Ali tudi ta ni iz sedanje dobe, marveč od starih mojstrov. Nova umetnost? Te ni. Kapitalizem je upognil umetniški duh in zadavil dušo resnice in lepote.

Veda? — Da, vede je precej. Veda ima v sebi to lastnost, da se goni sama sebe naprej, ali v današnjih dneh največ zaradi tega, ker iz nje kuje kapitalizem svoj dobiček. Ali vendar, vkljub temu, da je veda ovirana, je ona najbolj živ faktor sedanje dobe. V njo se laško potopimo in najdemo precej zadovoljstva. Toda socialno zaveden človek ne dobi v njej končnega zadoščenja. Veda, ki je sama na sebi z ozirom na napredek in civilizacijo takorekoč neukročena, je vendar v mnogih slučajih kročena po kapitalističnem razredu.

Današnja veda nam zamore da-

ti splošno električno razsvetljava, kurjavo in gonilno silo, s katero bi se opravilo polovico trpežnega dela, ki ga mora danes opravjati pod teškimi razmerami delavski razred.

Današnja veda bi nam zamogla dati brez števila načinov proizvajanja za vse človeške potrebe, za vse udobnosti in luksurjoznosti, če bi se njene aplikacije uporabile v industriji in v vladanju. Dala bi človeštvu svobodo in srečo.

Toda kapitalizem je osvojil vedo in je ji omejil struge napredka v svojo korist, vzle temu, da trpi večina ljudstva pomanjkanje in budo. In tako ima delavec prav malo vžitka od vede.

Verstvo? — Obljuba nebes nekaterim in pekel mnogim, potem ko človek dokonča življenske boje za obstanek na tem svetu, ne da bi bil navsezadnje prepričan, če ga v resnici čaka sedež v nebesih ali pa v peklu? Vera, ki oznanjuje bratoljubje, a prakticira najgrozovitejšo tiranijo in suženjstvo? Vera, ki je največja zagovornica sedanjega krivičnega družabnega reda, orodje kapitalističnega razreda, da drži maso nizdol?

Ali moreš v resnici kaj izluščiti iz tega za tvoje življenje? — Seveda, o tem odločuj sam.

Toda mnogo vrednega za življenje je v novem življenju — v življenju boja za predruženje vsega tega, kar smo navedli.

Ni nam potreba izgubljeni življenja. Vzle temu, da se nam pota do njega zaprta, ga vendar dohimo toliko za se, da je vredno živeti — in ta pride po poti, ki pelje v socialno revolucijo. Samo če potujemo z mislijo daleč dovolj, da zapopademo ves človeški razvoj, lahko zapazimo, da je za nas tudi vdanašnji družbi dovolj uteh in sreče. En pogled v socialistični ideal nam da več sreče in nade, kakor vse sedanje kapitalistične naprave. Ta ideal je tista gonilna sila, ki nas vzdiguje, dela srčneje in srčneje. Delo za ta ideal provzroča zadovoljstvo v večji meri, kakor jih premorejo vsi kapitalistični zakladi. V tem delu najdemo socialisti svoje vrste življenje. Vsak kompromis ali polovičarstvo bi nam to življenje pokazalo in zagrenilo.

V veliki socialni revoluciji, ki marsič danes mimo nas, je delavski razred našel vse veselje, svoje nade in srečo, ki jo je mogoče najti v modernem življenju.

MOČ GOSPODARJEV IN MOČ DELAVCEV.

Moč podjetništva je velika in mnogokrat navidezno nepremagljiva. Toda moč delavstva je mnogo večja, in bo premagala moč podjetništva. Ta zavest zmage proletarijata je sila, ki goni proletarske vrste vkljub porazom in zgubam vedno v nove boje. Moralno se je sicer moč delavstva šele najti in jo pokazati masam, toda dandanes je naša naloga jo razvijati, ojačiti in spraviti v določeno smer. To nam omogoči modern prava podlaga, ker nam moderno pravo otvarja vrata do moči. V tem oziru daleč nadkrilujemo proletarce prejšnjih časov. Ti so poznali le nasilstvo kot bojno sredstvo in v svojih bojih so bili vedno na slabšem, ker so njih sovražniki bili mogočnejši in nasilnejši in v svoji brezobzirnosti niso čuvali ne ženske ne otrok. Vsled tega je bilo žrtvovanje toliko človeškega življenja, radi tega je teklo toliko krvi, ne da bi se bilo kedaj posrečilo streljajem suženjstva in si priboriti svobodo. Dandanes se bojujemo pod praporjem pravice in povzdiga spodnjih plasti je očitvena. Imamo koalicijsko pravo, ki nam omogoči, da zbiramo mase in jih združujemo v svrhu izvojevanja gospodarskih, političnih in izobrazbenih smotrov; imamo volilno pravico, ki nam omogoči vpliv v državnem zboru. Imamo pa tudi popolno zborovalno pravo, ki nam nudi priložnost, da zbiramo okrog sebe zatirane in jim oznanjamo evangelij socializma. Poleg vsega tega pa imamo še časopisje in razne druge pripomočke, potem katerih razširjamo proletarsko misel med masami. In vseh teh pravice se proletarijat v veliki meri poslužuje. Koder imamo ostre, zmagonosno orožje, bi bilo neumestno, ako bi posegli v orožarnice preteklosti in iz nje vlačili skrhan meč srove sile na dan, proletarijat si mora z orožjem

pravice izvojevati gospodarsko, politično in duševno moč in potem bo v stanu premagati kapitalizem in si priboriti človeško pravo. Kdo se upa trditi, da ta način ni pravi?

Ako sloni gospodarska moč pod jetništva na denarnem žaklju, sloni moč delavstva na združevanju. Mase morajo svoja materialna sredstva zložiti in na ta način ustvariti protitež proti podjetništvu. To se vrši v prvi vrsti v strohovnih organizacijah, ki zbirajo bojna sredstva, da jim ta ob času stavk ali zporov dajejo trdno oporo. Po centih se stekajo prispevki v blagajni in naraščajo na milijone dol. S pomočjo napolnjene blagajne so strokovne organizacije v stanu uspešno voditi boj proti prevzetnemu kapitalizmu, odvrtači napade izkoriščevalcev in same napadati. Seveda je mogoče v strokovnih organizacijah zbrane moči še ojačati in razširiti. Tudi konsumne zadruge so pripravne, da izkoriščevalcem pristržejo kremplje in zlomijo gospodarsko premoč kapitala. Ako združi proletarijat kupovalno moč posameznih delavskih družin in kupovalno moč mas, ako postavi konzum v službo delavskega gibanja, ter uredi in organizira razdelitev blaga, si s tem ustvari moč, ki je kapitalizmu že dandanes grozna. Ako pa začnejo konsumne zadruge same proizvajati in pridobivati blago za svojo potrebo v lastnih obratih, bo to gotovo še bolj ojačilo moč delavstva. Mnogovrstne stroke gospodarskega življa še čakajo, da se jih poslužijo proletarska organizacija. Pred vsem pa je potrebno, da iz delavskih glav izgine vera na gospodarsko onemoglost proletariata, ker nespametna je misel, da brezposelni proletarce nima drugega nego svojo delavno moč in je vsled tega gospodarsko brezmočen. Izkušnja je že davno ovrgla to, prej večkrat izraženo teorijo. Dekaz tega so velika podjetja, ki računajo z milijoni in katere so ustanovili razredno zavedni delavci.

Na političnem polju je moč pod jetništva dandanes seveda še jako velika, toda političen vpliv delavstva narašča od dne do dne. Pravica soodločevanja v državi in v občini se vedno glasneje in burneje zahteva in merodajni krogi so vkljub trdovratnemu uporu primorani boljbolj opuščati samogospodstvo v javnem življenju. Razvoj demokracije postaja povsod očitven in delavski razred je že nastal činitelj, s katerim morajo vlade računati. Notranja politika, posebno pa socialna politika se suče v bistvu okrog delavstva, katerega vpliv na zakonodajo vedno narašča. Ta vpliv bi bil seveda lahko še mnogo večji in proletarijat bi že dandanes bil v stanu, preobraziti zakonodajo v svojem smislu, ako bi se bolje posluževal svoje volilne pravice kot dosedaj. Vendar pa tudi tukaj opazujemo, da se je obrnilo na bolje. Ugotoviti moramo tudi dejstvo, da so oblasti primorane, se nekoliko bolj ozirati na organizirane delavske mase s tem, da se po možnosti ogibljejo odkritega in jasnega pravnega gibanja. Vendar pa se pritožbe o pristranosti oblasti še vedno upravičene, strah pa jih je vseeno pred preočitnim kršenjem delavskih pravic. Moderna država bi si sama podklopala tla, ako bi preočitno kršila temeljno načelo enakopravnosti vseh državljanov. V tem oziru je politična moč delavskega razreda vzgojevalno vplivala na državne organe in to moč se lahko še razširi s tem, da se mase bolj brigajo za politično življenje in za stvarno, smotrno delavsko politiko.

Kar se tiče duševne moči, je danih mnogo možnosti, da se ojači moč delavstva. In v resnici opravljajo dandanes delavske organizacije obsežno izobraževalno in podučno delo. Delavstvo je spoznalo, da socialno vprašanje ni le vprašanje želodeca in politike, temveč da se je razvil v izobraževalno in vzgojevalno vprašanje. Kakšen vpliv ima delavsko časopisje že dandanes na delavske mase in kako bi se ta vpliv še lahko razširil! Potem predavanja in razne druge priredbe, ki stremijo za tem, da se ljudstvo izobrazi in ponči! In mladinske organizacije, ki skrbijo zato, da se mladi naraščaj vzgoji v duhu socializma in oprosti nazadnjaškega vpliva raznih faktorjev, ki bi najraje potisnili

kolo časa za par stoletij nazaj. Proletarsko izobraževalno delo se seveda ne sme omejit le na revolucioniranje glav, temveč mora vršiti tudi vzgojevalno delo. Značaj modernega proletarca mora biti izobrazben, čut solidarnosti njegov in volja utrjena. Proletarska pravna zavest se mora družiti z močno zavestjo dolžnosti, posebno pa je izobraževalno delo treba razširiti v tistih delavskih slojih, ki so napram delavskemu gibanju še hladni ali pa celo sovražni. Te sloje, ki tvorijo varnostno strazo kapitala in ki branijo kapital proti lastnim razrednim tovaršem, moramo pridobiti za nas. Podjetništvo, ki se naslanja ravno na te sloje, se mora osamiti in izgubilo bo velik del svoje moči.

Tako torej vidimo na vseh poljih javnega življenja, da moč delavstva sicer počasi toda trajno narašča. Izkoriščevalci instinktivno čutijo bližanje proletarskih mas in radi tega se branijo s pogumom obupa. Brezobzirnost, s katero nastopajo proti delavskim organizacijam, jasno kaže njih strah in brezupnost. Proletarijat pa koraka nemoteno naprej, zbira svoje moči in kuje njih kladivo, s katerim bo zdrobil glavo zmaja kapitalizma.

BELEŽKE.

Človek, ki obsoja, česar ne razume, obsoja svojo lastno zmoto in nevednost.

Nekaj se čuje, da pojdejo bogataši na štrajk proti novemu donosnemu davku. Kje je milica?

Socialisti hočejo vzeti kapitalistom tisto moč, s katero odrekajo drugim pravico do življenja.

In to moč hočejo socialisti dati vsemu ljudstvu. Vsakdo mora imeti enako priložnost do dela, kruha, počitka in vžitka! Ali ni ta zahteva pravična?

Bogastva ne rodi inteligenca in modrost bogatinov, temveč nevednost delavcev.

Kapitalizem je neprestano prodajanje delavčeve dedščine za sklado piškave leče.

Kapitalizem pravi: "Pomagaj si tem, da oropa druge." Socialisti pa pravi: "Pomagaj si s tem, da pomaga drugim."

Kadar kapitalist postavi v tovarno nov stroj, tedaj navadno zmanjša število delavcev, dočim ostane delavni čas ravno tako dolg kakor poprej. V socialistični družbi bo vsak nov stroj znižal delovne ure, a število delavcev bo isto večje. Čimveč delavcev, tem manj časa bo treba za proizvajanje.

Naši Rimci se grozijo, da bodo letos napovedali krvavo vojno socialistom, svobodomisleem in sploh vsemu, kar ne čepi pod črnim plaščem paganske rimske cerkve.

Kranjski Janez se jezi, češ, da bi ne smeli kazati na kaplana Schmidta, kateri je zaklal svojo ljubico, ker "nekaj slabih duhovnov je bilo in bo in tudi ne more drugače biti, dokler smo na svetu." (Hvala za priznanje!) Dalje pravi Janez, da če kak socialist stori zločin, zato da niso še vsi socialisti zločinci, Janez, ti si velik hinavec in lažnik. Al nisi nedavno pisal o nekem socialistu v St. Louisu, kako da je ostavil svojo ženo in otroke in odšel z drugo žensko in zraven se pristavil: "Glejte jih, taki so vsi socialisti!" — ali nisi? Dalje: Ali nisi ti s svojimi bratei na nesramen način izrabljali slučaj nekega Malija, češ da ga je socialistično časopisje spravilo do vislie? Ali ni to nizkotna, podla obdolžitev, ki ni m nobene podlage? Primi se z nos!

Mi nismo nikdar rekli, da so vsi kat. duhovni morilci, niti nismo rekli, da je kat. cerkev diktirala Schmidtu umor. Rekli pa smo in rečemo ponovno, da so hudodelstvo kaplana Schmidta zakrivje razmere, ki jih je ustvarila ritaška cerkev za svoje duhovne. V teh razmerah žive vsi kat. duhovni! Če bi Schmidt ne bil duhovni, bi se lahko ženil z dekletom, katerega je zapeljal in nik-

mu ništa. Toda ker je hotel ostati duhoven, ni smel po bedastih postavah rimske cerkve živeti javno žnjo, zaeno jo je pa zaklal. Duhoven Schmidt je žrtev razmer, ki vladajo v rimski cerkvi. In v teh razmerah žive vsi katoliški duhovni! In Schmidt ni sam! Bilo je in bo več takih žrtev. In koliko jih je, ki vsled mogočih intrig cerkve znajo zakriti — zločine in ne pridejo v roke pravici? Če bi slučajno izurjeni detektivni ne prišli na sled Schmidtovemu zločinu, opravljal bi še danes duhovniške posle kot "čist in nedolžen" duhoven. Penavljamo: rimska cerkev je ustvarila zločinske razmere, ki so upropastile Schmidta in tisoče drugih duhovnov in cerkev je moralno odgovorna za te zločine dokler dopušča te razmere. Zakaj se pa med protestantskimi in židovskimi duhovni skoraj nikdar ne sliši o podobnih zločinih, o detomorih itd? Zato, ker so oženjeni in žive pošteno družinsko življenje. Pa recite, da to ni res!

Zakaj so kranjski farji sleparji? Kranjski farji uče, da so vica, pekel in nebesa. S tem humbergom strašijo svoje podrepanike, da jim nosijo denar.

Kranjski farji! Pridite na dan z znanstvenimi dokazi, da ekzistirajo "na onem svetu" vice, pekel in nebesa, in takoj bomo preklicali vse, kar smo pisali proti vam, prosili vas odpuščanja in se skesani vrnili pod vašo komando. Dokler ne pridete z dokazi na dan, ste in ostanete v naših očeh ljudski sleparji, ki izrabljate ljudsko neumnost v svojo osebno korist.

Zdaj imate priliko, da si zaslužite sedež v vaših nebesih. Pridite z dokazi na dan in spreobrnite "krivoverce"!

Kranjski farji zdaj na ves glas vpijejo: Slovenci postanite praktični katoličani. Kaj pa pomeni praktičen katoličan v farskem krogu? Praktičen katoličan je po naukih kranjskih farjev vsakdo, ki se obnaša kakor svetopisemski farizej, ki so javno molili in delili miloščino in drli ljudstvo, da je bilo strah in groza.

"Vboga gmajna le vkup, le vkup", vpije Kranjski Janez v svojem "lajbžurnalu", še tri tisoč dolarjev potrebujemo na leto kranjski farji, da uženemo tiste, ki so nas razkrili kot sleparje! — Delavec, ki je praktičen katoličan, ki ne zna odreti svojega bližnjika, naj da še teh treh tisoč dolarjev, da bo pri Bismarcku še glasnejše pokal šampanjec.

Kranjski Janez je dober zgodovinar. V vsaki številki svojega "lajbžurnala" se potrkva po prsih in zavpije, kakor fant, ki kliče na korajžo: "To je zapisal zgodovinar N. N. ovržite socialisti, brezverci, svobodomisleci itd.!" — Janez le tiho! Prelistaj zgodovino papežev države, v kateri je "sveti humberg" v Rimu imel prvo besedo v posvetnih in verskih stvareh, in prepričaj se boš, da "sveti humberg" kot namestnik človekoljubnega Krista ni storil prav nič, da bi si zboljšal gospodarski položaj zatiranih in izkoriščanih slojev. V zgodovini boš lahko našel, da je "sveti humberg" — Sikst IX, bivši franciskanski menih, uvedel sv. inkvizicijo v Španiji in oskrnil "božje kraljestvo" na zemlji z nepopitizmom in simonijo. "Sveti humberg" — Sikst štev. 4. je celo ustanovil prve hiše greha v "sv." mestu — Rimu. Ali ni res tako? Odgovori Kranjski Janez!

Kranjski Janez piše v svojem "lajbžurnalu", da napadamo vse katolike: Ne boš Janez! Mi ravnotako vemo, da so med katoliki dobri ljudje, ki so enaki svetopisemskemu cestinarju in slabi ljudje — praktični katoličani — po tvojemu nauku, ki drže s kranjskimi farji a la Luka, ki prodaja rudniškim mogoteem slovenske delavce. Naš boj velja takim farjem, ki so spremenili hišo božjo v jama razbojnikov. Mi vemo, da taki farji delajo za denar in za "sveti humberg" v Rimu, da so pripravljani uničiti vsakega gospodarsko, ki se jim zoperstavlja. Naš boj ne velja dobrim katolikom, ampak le ljudem kot Kranjski Janez et Comp., ki so vredni nasledniki Siksta štev. 4. — "sv. humberg" v Rimu.

Močvirje v ohrani. Iz Peterburga poročajo, da je v ohrani (carska tajna policija) pravi dom za vse graftarje in korupcioniste. Uradniki so zlorabljali svojo moč, da so izsiljevali denar in jemali podkupnino. 239 policajev je dobilo breco v ohrani. Veliko število drugih uradnikov bo pa kaznovano uprava.

Ruska buržoazija se sedaj čudi, da je bilo sploh kaj takega mogoče v ohrani, dasiravno so vrabci na strehah že zdavnej čivkali: V ohrani je korupcija, v nji imajo prvo besedo zločinci!

Ali korupcijsko blato se ni naj slabše, ki visi na ohranistih. Ti lopovi so spravili na tisoče delavcev, ki so se borili za svobodo v sibirski katorge. Nad tem se ne zgraža buržoazija!

Stranka

TAJNIKOM JUGOSL. SOC. KLUBOV NAZVANJE.

Vsled preselitve gl. urada Socialist Party, je vse pošiljatve tičočee se Jugoslovanske socialistične zveze pošiljati na sledeči naslov: Socialist Party — South Slavic Section, 4 Floor Mid City Bank Bldg. Cor. Halsted in Madison St., Chicago, Ill. Ali pa samo Ilija Šušnar, isti naslov.

NAZVANILLO.

Pittsburg, Pa.

Slovensko delavstvo v Pittsburgu in okolici se tem potom vabi na javen ljudski shod, katerega priredi tukajšnji Jugosl. soc. klub št. 131. dne 28. marea t. l. ob 2. uri popoldan v Poljski hali na Plummer St., št. 4514—4516.

Govorniki v slovenskem in drugih jezikih.

Na shod se vabi še posebno simpatizante in rojake, kateri imajo vedno dovolj kritizirati napram soc. stranki — ker se bode reševalo razna vprašanja in kritike z ozirom na stranko.

Na noge nasprotniki in pokažite odločno razloge nasprotstva! Organizirani socialisti se čutimo zmožne našo nalogo rešiti.

Za obilno udeležbo simpatizantov in kritikov se priporoča

Odbor J. S. Z. kluba št. 131.

TAJNIKOM VISKONZINSKIH SOCIALISTIČNIH KLUBOV NA ZNANJE.

Tem potom obveščam vse klube in tajnike države Wisconsin, da se vrši redna seja konferenčnega odbora v nedeljo 5. aprila, točno ob 2. uri popoldne v prostorih jugosl. socialističnega združenja št. 9. 400 Pierce St., Milwaukee, Wis.

Vabim vse tajnike, da se vdeležite te konference, ker je zelo važna. Vsak naj prinese seboj tudi poročilo o delu svojega kluba, kakor zahtevajo pravila tega odbora. — Seje se vdeležiti lahko vsak član, ker se tiče v korist vseh. Nas vseh veže dolžnost, da vršimo svoje naloge na delu za našo propagando!

Socialistični pozdrav!

Thomas Stepih,

tajnik konferenčnega odbora.

NOVI SOCIALISTIČNI KLUBI.

Nov slov. socialistični klub št. 136 se je osnoval v Rock Springs, Wyo., z 22 člani. Tajnik kluba je Matt Batieh.

Nov slov. socialistični klub št. 137 se je osnoval Kenoshi, Wis. z desetimi člani. Tajnik kluba je Frank Zabukovec.

VAŽNO ZA MILWAUKEE.

Več naročnikov v Milwaukee nas uprašuje, če je J. Horvat pooblaščen pobirati naročnino za "Proletarca". Omenjeni je namreč pobral nekaj naročnine, a je še do danes ni odposlal upravnistvu, vsled česar dotičniki, ki so pri njemu naročili Proletarca, ne dobivajo lista. Kdor je njemu izročil naročnino, naj nam pošlje rezit, ob enem pa opozorjamo občinstvo v Milwaukee, da J. Horvat ni pooblaščen pobirati naročnino za Proletarca.

Upravnistvo.

Švicarski sodrugi so sklicali izvanreden shod socialistične stranke za 15. in 16. avgusta. Na dnevnem redu so zelo važne točke, med katerimi sta najvažnejši revizija tovarniškega zakona in mednarodni socialistični kongres, ki se bo vršil koncem oktobra na Dunaju.

VOLITVE V CHICAGO.

Zadnji terek, ki je bil zadnji Registration Day za aldermanske volitve v aprilu, se je upisalo 60.119 novih volilk; skupaj je registriranih 218.643 žensk. Moških se je vpisalo 41.357; skupaj vseh volilcev in volilk 693.624. Chicago zdaj prekaša vsa mesta v Zed. državah, tudi New York, ki je imel do zdaj največ volilcev.

Socialistična kampanja je v živahnem gibanju; volilni shodi se vrše v vseh wardah. Ženske bodv v mnogih wardah odločile izvolitev in socialistično ženstvo pridno agitira za naše kandidate in kandidatke.

Opozorjamo sodruge in slovenske volilce v Chicagi sploh na par važnih predlogov, ki jih dobe volilec na posebnih glasovnicah v odobritev ali odklonitev. Ena taka predloga se glasi: Shall the term of aldermen be extended to four years? (ali se naj termin aldermanov podaljša na štiri leta?) Zdaj so aldermani voljeni za dve leti in še to je preveč za kapitalistične hlapec, ki služijo vsakemu drugemu prej kot pa delavstvu, ki jih izvoli. Dokler ni za aldermane odpoklica (recall) tako se njihova službena doba ne sme podaljšati. Na to vprašanje je treba torej glasovati: "No."

Druga predloga na posebni glasovnici ima sledeče besedilo:

For the act entitled, "An act in Relation to the Municipal Court of Chicago."

Against the act entitled, "An Act in Relation to the Municipal Court of Chicago."

Ta predloga je veliko večje važnosti kot prva, dasiravno na glasovnici ne pove ničesar drugega kot naslov novega zakona, katerega je sprejela državna legislatura. Ta zakon je pa nova šiba za delavce, največja lumparija, kar so se jim mogli izmisлити čikaški kapitalisti, ki kontrolirajo zakonodajstvo v Illinoisu. Pod gori nevedenim nedolžnim naslovom, kateri se nahaja na glasovnici, se skriva 52 strani paragrafov, ki inajo spremeniti sodno proceduro v Chicagi. Dva najvažnejšega paragrafa sta: 1.) vsak policaj ima pravico aretirati človeka brez zapornega povelja (warrant) brez ozira na to če policaj vidi človeka izvršiti zločin ali ne. 2.) Velika porota odpade v vseh slučajih razen v slučaju veleizdaje in umora.

Takaj smo torej. Če bo ta predloga sprejeta, tedaj bo imel vsak policaj pravico zgrabiti človeka po svoji lastni volji na cesti ali kjerkoli in ga tirati pred sodnika. Gorje piketom ob času štrajka! Čim se pokaže pred tovarno ali delavnico, takoj bo tiran pred sodnika. In če odpade velika porota, tedaj bo imel državni pravdnik prvo in glavno besedo. Na podlagi svojih političnih in osebnih predsodkov bo lahko obtožil vsakogar in ga spravil pred sodišče, samo da mu naredi stroške, če mu že drugega ne bo mogel steriti.

Zato pozor, delavci! Socialistična stranka je pravočasno zapazila nevarnost te predloge in zato apeluje na čikaško delavstvo, da razbije to past, ki jo na zviti način sestavljajo kapitalisti. Pri stavku "against the act entitled, "an act in Relation to the Municipal Court of Chicago" napravite križ in s tem glasujete proti. Glasujte za socialističnega kandidata na aldermanskem tiketu!

Lorrain, O.

Sodrugom jugosl. socialističnega kluba št. 89 naznanjam, da se vrše klubove seje na 3046 Vain ave. in sicer vsako prvo in zadnjo nedeljo v mesecu — dopoldne.

Opozorja se vse sodruge, da se bolj redno vdeležujejo sej. Ni dovolj, da se samo plača prispevke, treba je tudi ukrepati glede agitacije, vsled česar je treba, da pride vsak član na sejo in pomaga vstvarjati zaključke. Ako hočemo doseči gospodarsko neodvisnost, kar pomeni vso ostalo svobodo, tedaj moramo to majčkeno svobodo, ki pravzaprav ni nobena svoboda, žrtvovati za našo delo. Če bi bilo delavcem malo manj za to svobodo nezanimanja političnih in gospodarskih organizacij, bi kapitalisti ne imeli toliko svobode, kakor jo imajo. Dokler ne vržemo delavci kapitalistični sistem, tako dolgo nimamo pravice govoriti o kaki svobodi. Nasvidenje torej dne 29. marea dopoldne.

V Lorrainu se čuje, da bo prišla National Tunnel Co. s prvim marecem z osem urnim delovnikom. Koliko je resnice na tem, bomo videli.

Geo. Petkovšek.

DOBRO MU JE ZABRUSIL.

"Appeal to Reason" objavlja sledeči brzojavki, kateri sta med seboj izmenjala predsednik Wilson in vrhovni general meksikanskih rebelov Pancho Villa:

Genral Pancho Villa, Juraze, Mexico. V imenu humanitete apeliram na Vas, da takoj izpustite Luisa Terrayasa, sina generala Luisa Teerrayasa, premožnega posestnika v Meksiki, katerega imate, kakor čujem, nepostavno zaprtega. Woodrow Wilson.

Odgovor:

Predsednik Woodrow Wilson, Washington, D. C.

Storil bom po Vaši želji pod pogojem, če vi in vaša administracija pokaže ravnotak čut človekoljublja napram Vaši lastni državljaniki, ženi pri osemdesetih letih, katero je nepostavnim potom oropal svobode general Chase, vrhovni poglavar coloradske divizije Rockefellerjeve armade. To je takozvana mati Jones, katerega je zaprta incommunicado v Trinidadu, Colo. Dovoljujem si poklicati Vam v spomin, da je pred dvema leti mati Jones potovala po Meksiki v organizacijske svrhe za Wester Federation of Miners in sicer pod zaščito predsednika Madera, katerega je tudi posetila v Mexico City. Ali se bote torej zavzeli v isti meri za mater Jones?

Pancho Villa.

Komentarja ni treba.

COLORADSKI KRALJI PREGOMO BI RADI 4 MILIONE!

Iz Denvera, Colo. poročajo, da so štiri premožarske družbe vložile tožbo pri državnih in zveznih sodiščin proti glavnim odbornikom United Mine Workers of America in vsem organizatorjem, ki so v zvezi s štrajkom premogarjev v južnem Coloradu. Družbe zahtevajo odškodnine ni manj kot vsaka po en milion dolarjev zaradi "oškodovanja businessa". Ha! Ha! Ha!

NESLANA ŠALA.

Neki bluffer v službi californijske milice si je izmislil povest o "strašanski zaroti", katero so skovali brezposelni delavci, ki taborijo v okolici Sacramento. Povest o "zaroti" je opešal z "nasokom na orožarno v Rock Islandu, Ill." in o "jurišu" na Washington. Povest je še za šalo prepisala in preneslana. Kapitalistično in brezbarvno časopisje ima pa zopet mastno kost, da gloje...

SODRUGOM V CHICAGO.

Ruska liga, ki skrbi gmotno in moralno za ruske politične begunce in preganjane od strani ruskih rabljev, prirejuje dne 28. marea veliko veselico, katere čisti dobiček gre v zgoraj označen namen.

Veselica se vrši v West Side Auditorium, vogel So. Racine av. in Taylor St., Chicago.

Poleg druge zabave bo tudi zanimiva igra tragedija iz ruskega življenja "Nihilisti".

Na Ruskem je padlo v zadnji revoluciji, ki je hotela narediti konec carskemu despotizmu, na tisoče proletarcev. A ne samo to, Ruska vlada sedaj preganja vsakega, o katerem ima sumnje, da se je vdeležil revolucionarnega gibanja.

Kdor pozna rusko oficijelno, ta ve kaj to pomeni za te nesrečne begunce.

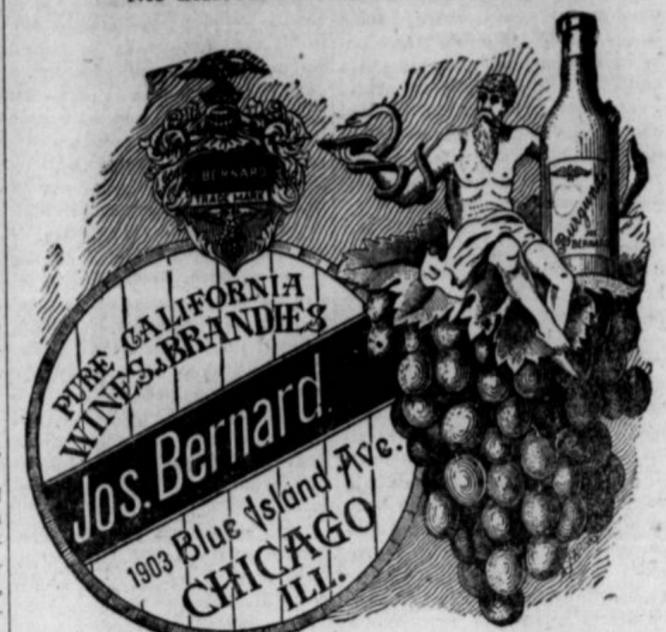
Socialistov, kot zagovornikov in ljubiteljev svobode, je naša dolžnost, da tem ljudem po svoji moči pomagamo. To storimo v tem slučaju pa najlaglje, če se vdeležimo te zabave, ki jo daje obrambna liga ruskih beguncev in preganjanih.

Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Jeklarski trust ne prepoveduje le svojim sužnjem, da ne smejo biti člani unije in socialistične stranke, marveč zahteva še več. Prepoveduje jim tudi pristopiti k nekaterim podpornim organizacijam. To je sad farskega ovaduktva. Skrajni čas je torej, da se ameriško ljudstvo zdrami in pošlje k vragu industrialne barone in njih zveste hlapec — farje.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI! Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živite izven Chicage, pišite po naš cenik za dobro vino in žganje, na: **JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE, (DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.**

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinjšega dela, najsibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist
1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., Chicago.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo.

Telefon: Canal 2599.

Pravi Pain Expeller je dobiti le v zavojih kot je naslikan tukaj. Izdelan pri **F. AD. RICHTER, 78-80 Washington St., N. Y.**

VOJAKOVA DRUŽINA.

Lev N. Tolstoj: —

Bili smo revni in smo stanovali koncem vasi: mati, sestra, babica in jaz. Babica je nosila staro krilo in bel pas, na glavi je imela cunjasto ruto in vrečo na hrbtu. Imela me je rajši kakor mati. Moj oče je bil vojak. Ljudje so dejali, da je bil pil in vsled tega je moral biti vojak. Spominjam se še, kako je prišel na dopust.

Nasha hiša je bila majhna, v sredi so bile za oporo gnojne vile; po njih sem bil nekoč splezal do vrha, padel in si razbil glavo ob klopi. Tisto mesto se še vidi na čelu. V koči je bilo dvoje malih oken, eno s cunjami zamašeno. Naše dvo rrišče je bilo majhno in odprto. V sredi je bilo korito. V hlevu smo imeli samo starega konja s krivimi nogami — krave nismo imeli — in dvoje ovac in jagnje. Jagnje je spalo pri meni. Jedli smo kruh in pili vodo. Delati ni mogel nihče; mati je vedno tožila o svojem trebuhu in babica o svoji glavi. Sestra pa je delala le zase; kupovala si je nakitje in se hotela omočiti.

Mati je bolehalo vedno bolj in potem je rodila malega. Materi so postlali na trati; babica je izposodila od soseda denar in poslala strica Nefeda po popa. Sestra je povabila na krst. Tedaj so prišli ljudje in prinesli sabo cele tri hlebe. Teta je pokrila mizo. Potem je privlekla klopi in brenoto vode. Vsi so sedli na svoje mesto. Ko je prišel pop, sta pristopila boter in botra in zadaj sta stala teta Akulina z malim. Najprej so molili vsi, potem so prinesli malo dete, pop ga je prijel in potopil v vodo. Tedaj mi je bilo nenadoma tesno in sem kriknil: "Ne delajte hudo mame!" Babica se je razhudila in dejala: "Molči, sicer ti prilozim eno!"

Pop ga je trikrat potopil in izročil teti Akulini. Potem ga je zavil v tkanino in nesel materi na trato. Potem so vsi sedli za mizo. Babica je napolnila tri skledce s kasho, jo polila s postnim oljem in dala gostom, da jo jedo. Ko so se vsi nasitili, so se dvignili, se zahvalili babici in odšli. — Šel sem k materi in vprašal: "Mamica, kako mu je?" Mati je dejala: "Prav tako, kakor tebi!" Malček je bil čisto tenak; roke in noge popolnoma majhne in vedno je jokal. Ako si se po noči predramil, je jokal in mati ga je z uspavanko zazibala v spanec. Kašljala je, a je vedno pela. Nekeč se ponoči zbudim in slišim, kako mati plaka. Babica je vstala in rekla: "Gospod Jezus, kaj ti je?" Mati je dejala: "Mali je mrtev." Babica je prižgala luč, omila je malčka, ga oblekla v čisto srajčko opasala s pasom in položila pod sveto podobo. Ko se je zdanilo, je babica šla in se vrnila s stricem Nefedom. Stric je vzel dvoje starih desk in napravil krsto, čisto majhno krsto in položil vanjo malega. Mati je sedla h krsti in zdihovala ter ihtela potihoma. Potem je vzel stric krsto in jo odnesel h pogrebu.

To je bilo veselje, ko se je močila sestra. Prišli su muški in prinesli sabo hlebec kruha in žganje. Žganje so ponudili materi in mati ga je pila. Stric Nefed je odrezal kos kruha in ga podal materi. Jaz sem stal ob mizi in sem tudi hotel kos kruha. Potegnul sem mater za rokav in ji pošepetal željo v uho. Mati se je zasmejala in stric Nefed je dejal: "Kruha hočeš?" in mi odrezal velik kos. Vzel sem kruh in odšel v čumnato. V čumnati je sedela sestra. Vprašala me je: "Kaj pravijo muški?" Dejal sem: "Žganje pijo." Tedaj se je zasmejala in rekla: "Pomisli, jaz naj vzamem Kondraško." Potem je bilo ženitovanje. Vsi so vstali zgodaj. Babica je kurila peč, mati je gnetla testo in teta Akulina je umivala meso.

Sestra je obula nove čevlje in oblekla rdeč sarafan. zavezala si je lepo ruto in ni delala. Ko se je soba ogrela, se je tudi mati lepo napravila; potem je prišlo mnogo ljudi — vsa kočja je bila polna. Potem se je pripeljalo med žen ketanjem krugljakov troje kmečkih vozov. V zadnjem vozu je sedel šenin Kondraška v novem ka-

ftanu in visoki gosposki kapi. Stopil je iz voza in šel v kočjo. Sestra je oblekla nov plašč in potem so jo peljali k ženinu. Ženin in nevesta sta sedla za mizo in vsi so častitali. Potem so vstali, molili in šli ven. Kondraška je dvignil sestro v voz in stopil sam v drugega. Vsi so vstopili, se prekrizali in odpeljali. Vrnil sem se v kočjo in sedel k oknu, da počakam, dokler se nevrnejo svatje. Mati mi je dala kos kruha; jedel sem in kmalu zaspal. Potem me je mati zbudila in dejala: "Prihajajo!" dala mi je testen valj in rekla naj sedem za mizo. Kondraška in sestra sta vstopila in za njima mnogo ljudi, še več kakor preje. Tudi na cesti jih je stalo nekaj, gledali so skozi okno. Stric Gerasin je je vodil ženina; prišel je in dejal: "Glej, da se izgubiš!" Ustrašil sem se in hotel ven, toda babica mi je rekla: "Pokaži svoj testeni valj in povej, čemu je!" In povedal sem.

"Ali ne stanuje pri vas vojakova žena Matrona?" "Da, to je moja mati", pravim jaz. Vojak me pogleda in de: "Ali poznaš svojega očeta?" Jaz odgovorim: "Vojak je; nisem ga še videl." Vojak veli: "No, pojdi, pelji me k Matroni, pismo imam zanjo od očeta." Jaz vprašam: "Kakovo pismo?" Le pojdi, boš že videl."

In vojak hiti z mano tako naglo, da ga komaj dohajam. Zdad smo pri naši hiši: vojak se pokriza, vstopi in pravi: "Bog vas pozdravi!" Potem odloži, se ogleda po koči in veli: "Ali je to vsa družina?" Mati ne reče ničesar, nepranežena opazuje vojaka; ta pravi: "Kje pa je mati?" In joka.

Tedaj steče mati k očetu in ga poljubi. Jaz splezam na njegova kolena in vse preiščem.

Nič več ni jokal, ampak smejal se je. Potem so prišli ljudje, on je pozdravil vse in pripovedoval, da je dobil stalen dopust. Stric Gerasin je položil denar od kozarec, vžil čezenj žganje in ga dal materi. Vzel sem kozarec in ga dal materi. Potem smo šli ven; drugi so obsedeli.

Potem smo pili žganje, jedli želeo in meso ter plesali in peli. Stric Gerasin je pil nekoliko žganja in dejal: "Kako grenko je to žganje." Potem je prišla sestra svojega ženina za ušesa in ga poljubila. Dolgo smo peli in plesali, potem so se odpravili vsi in Kondraška je vzel sestro s seboj na svoj dom. Pozneje smo se bolj obubožali. Konja smo prodali in obe ovari; pogosto nismo imeli kruha. Mati je izposojevala pri sorodnikih. Kmalu je umrla babica. Se vem, kako je mati jokala in stekala: "Ah ljuba mati, zakaj si me zapustila! Kaj naj počne zdaj tvoja nesrečna sestra? Kako naj zdaj živim naprej? Tako je dolgo jokala in zdihovala. Nekeč sem pazil na konje in sem šel z drugimi dečki po deželni cesti. Po poti pride vojak s potno torbo čez pleča. Gre k nam in vpraša: "Iz katere vasi ste?" "Iz Nikolkoje", odgovorimo.

Ko so prignali živino, je prišla tudi starejša sestra in pozdravila mater. Oče je dejal: "Kdo pa je mlada žena?" Mati se je smejala in rekla: "Svoje lastne hčere ne oozna več!" Tedaj jo je pozval oče k sebi, jo poljubil in vprašal, kako živi. Mati je šla peč jajčnik in je poslala sestro po žganje. Sestra je prinesla literko steklenico, ki je bila zamašena s papirjem, in jo postavila na mizo. Oče je vprašal: "Kaj je to?" Mati: "To je žganje vate." Oče: "Ne, ne, že pet let ne pijem več, toda daj mi jajčnik." Molil je, sedel za mizo in jedel. Potem je dejal: "Ako bi ne opustil pijače, nikdar bi ne bil podčastnik in nič bi me ne bilo vrnilo domu." Pri tem je potegnul iz polne torbice mošnjo z denarjem in jo dal materi. Mati se je veselila in naglo odšla, da jo skrrije.

Ko so bili vsi proč, je legel oče zadaj na klop, da zaspi in položil mene poleg sebe. Mati je ležala pred našimi nogami. Dolgo sta se ogoovarjala, skoro do polnoči. Po tem sem zaspal. Zjutraj pravi mati: "Ah, drvinimam." "Ali imaš sekiro?" — "Da, toda staro, skrhano." Oče se je obul, vzel sekiro in šel na dvorišče. Tekel sem za njim. Oče je izpulil dolg drog iz strehe, položil ga na klado in ga raz-

sekal brzo v majhne kosce, jih nesel v kočjo in dejal: "Tu imaš drva; zakuri peč, jaz grem danes na pot; hočem kupiti hišo in drva. Kravo moramo tudi imeti."

Mati pravi: "To pa velja mnogo denarja." — Oče: "Delaj bo mo. Tu že tudi dorašča krepak kmet." Pri tem pokaže oče na me.

Potem je oče molil, jedel kruh, se oblekel in dejal materi: "Ako imaš sveža jajca, speči jih v pepelu do opoldne", in je odšel.

Oče se dolgo ni vrnil. Prosil sem mater, da hočem k njemu. Ona pa je rekla: "Ne." Hotel sem vseeno proč, toda mati me ni pustila in me je tepla. Sedel sem na peč in pričel jokati. Tedaj pa je stopil oče v kočjo in vprašal: "Zakaj jokaš?" Jaz rečem: "Hotel sem za tabco, toda mati me ni pustila in me je tepla." In jokal sem še glasneje.

Oče se je smejal, šel je k materi in se delal, kakor bi jo tepel. Obenem je rekel: "Ne tepi Fedje! Ne tepi Fedje!" Mati se je delala, kakor da bi jokala. Tedaj se je oče zopet zasmel in dejal: "Ali so vajine solze po ceni!" Potem je sedel za mizo, me vzel k sebi in vzkliknil: "Tako, stara, zdaj nama daj kosilo; jesti hočeva." — Mati nama je dala kašo in jajca in smo jedli. Mati je vprašala: "No in bruna?" Oče pravi: "Sem jih kupil; za osemdeset rubljev; lipovina, bela kakor steklo. Samo pustaj mi časa; kmete napojimo z žganjem, pa nam zidajo državno palačo!"

Odtlej se nam je dobro godilo. Na svetu je dvoje vrste ljudi: delavci in zajedači. Delavci gradijo stavbe, železnice, ladje, proizvajajo silo, da goni kolesovje v tovarnari. Delavce najdemo na polju, ki orjejo, sejejo in žanjejo, da zalagajo človeštvo z živžem. Učitelji poučujejo mladino v šoli, zdravniki zdravijo ljudi, učenjaki študirajo in rešujejo nerešene probleme in ostalo človeštvo seznanjajo z rezultati svojih raziskovanj, inženirji izdelujejo načrte za razne zgradbe itd. Tako bi lahko našli še celo vrsto poklicev, ki s svojim ročnim ali umnim delom koristijo človeški družbi. Ali to bi nas privedlo predaleč. Vsakdo, ki dela z umom ali rokami in v njegovo delo koristi človeški družbi, je koristen delavec za človeško družbo. Za človeško družbo je delo profesorja, ki poučuje mladino na srednji šoli, ravno toliko vredno, kakor delo rudarja, ki spravlja na svetlo rudnine. Moderna človeška družba ne more obstati brez modernih šol, kakor ne more obstati brez rudnin, zato ima delo profesorja in rudarja enako vrednost za človeško družbo. Poleg koristnih delavcev imamo v človeški družbi tudi zajedače, ljudi, ki živijo ob delu drugih in ne storijo nič koristnega za človeško družbo. Med obema vrstama ljudi se vrši boj, ki se bo nadaljeval, dokler se vsi delavci — ročni in z umom — ne organizirajo kot razred in proglasio vse za svojo lastnino, kar proizvajajo in zajedajo v človeški družbi ne napravijo konec. Danes smo sredi tega boja, v katerem bodo zmagali delavci, ker je pri njih več inteligence kakor pri zajedajih.

Boj med delavci in zajedajci je star. Delavci so bili preje na svetu kakor zajedajci. In delavci so bili predobri, zato so danes sužnji zajedajev. Ko se je pričela razvijati človeška družba v nedogledni preteklosti, so delavci s svojim delom stvarili vsega preveč in dovolili lenuhom — zajedajcem — da so jedli in preživljali se s tem, kar je njim ostalo. Kmalu so pa lenuhi in zajedajci v svoji domišljiji zahtevali, da imajo pravico do vsega, kar so delavci prideli in so hranili za se in svojo družino za slabe čase. Od tistega dne pa do danes se delavci niso mogli orestiti lenuhov — zajedajev. Danes, ko so delavci spoznali, na kakšen način so nastali zajedajci v človeški družbi, je dolžnost delavcev, da se otresejo svojih pijavk.

Delavci so s svojo nepaznostjo povzročili, da so se zaredili zajedajci v človeški družbi. Bili so lovci in redili lenuhe z divjačino, ki so je ujeli. Delavci so izumili ogenj, iznašli so strojenje kože, da so pokrili nagoto. Izdelali so pasti za divjačino in iz trave, vej in maha so pletli kočje. Izumili so lo-

ke, pišice, sulice in puške. Izkopali so železno rudo, spremenili jo v železo in prvi so orali celino in sejali in sadili. Delavci so pa tudi dovolili, da so se zajedajci ob njih delu redili in z vsakim dnevom pridobivali več moči, dokler niso delavce popolnoma podjarmili in jih spremnili v svoje sužnje. Delavci so marsikaj storili, ali vse v potu svojega obraza, da zajedajcem ni bilo treba delati, ni jim bilo treba loviti divjačine, rib in orati, sejati in žeti. Dali so zajedajcem čas, da so z verinskimi in filozofskimi čenčami omračili njih duh, da so tem lažje vladali. Zajedači so bili vedno nesramni, zahtevali so pri vseh zabavah sedež pri ognju, zahtevali so za svoje čenče najboljši kos mesa. Med ženskami so si izbrali najlepše krasotice za svoje zakonske družice. Med tem ko so delavcem navtežali pravilnice o kaznih po smrti, so delavcem omrežili duh, da so tem lažje živeli v dolce far niente. Da so bili delavci zadovoljni s svojim delom, so jim pripovedovali, da bodo za svoje težko delo prejeli plačilo po smrti. Delavci so delali in jih redili, medtem ko so se eni zvijali v "čarovniških" plesih in prepevali. Kadar je prišla nevarnost po noči in so delavci hiteli v boj, da branijo dom in ognjišče, jim zajedajci niso pomagali nikdar, marveč so se skrili po svojih čarovniških brlogih in pripovedovali ženam in otrokom, da pojdejo delavci v več na lovišča, ki bodo padli v bitki za obrambo doma in ognjišča. In delavci? Delavci so šli v boj in branili dom in ognjišče s srčnostjo leva.

Kadar je pa napačila doba miru in je lakota pretela celemu rodu, takrat so delavcem pripovedovali, da jih je doletela kazen, ker so le premalo darovali njim zajedajcem. Tako so zajedajci vedno delili proizvode z delavci, dasiravno niso nikdar toliko proizvedli, da bi redili le enega komarja. Delavci so študirali čas in sezone in napravili so zemljo, da je pričela roditi živeč. Delali so ceste, mostove in pomole, pronašli so tajnosti, ki jih vsebujejo rudnine. Kjer so nekaj bili zaraščeni in neprodorni pragozdi, se danes razprostira žitno polje. Delavci so nalomili krasne, izdelali opeko in zgradili krasne palače. Zgradili so ladje in odpluli v daljni nepoznani svet na nova odkritja. Vedno so delali delavci z umom in rokami, da so zajedajci živeli v izobilju in jim ni bilo treba delati.

Vedno in vedno so bili zajedajci in njihov sinovi zadovoljni s položajem. In če so delavci rekli, da niso zadovoljni s takim pasjim življenjem, so jih preganjali, sežigali na grmadah in obešali na vislice. Nemogoče je, da bi pero opisalo vse muke in trpljenje delavcev, ki so ga njim prizadeli zajedajci. Kedar se delavci niso dali krotiti s praznimi bajkami, so zajedajci ukrotili delavce z mečem in ognjem.

Delavci gotovo niso izumili orožja, da bi se rabilo proti njim. Iznašli niso črk in knjig, da bi učitelji pod nadzorstvom zajedajev učili deco delavcev krivih naukov. Niso napravili zakonov, da bi imeli dvojno pravico: za delavce in zajedajce. Delavci niso izumili strojev, da bi delali še težje in več trpeli.

Zdaj se delavci zavdajo in poznajo metodo zajedajev. Delavci s svojim spoznanjem stvarjajo silo, ki bo strmoglavila prestole in zajedajstvo v človeški družbi. Na razvalinah strmoglavljenega zajedajstva bodo ležali razbiti okovi delavstva, ako delavci spoznajo svojo moč in se združijo v nepremagljivo silo.

Da se to doseže, se ne smejo delavci boriti drug proti drugemu. Njih boj mora veljati le zajedajstvu. Kadar bodo delavci prišli do tega spoznanja, bo tudi omajano gospodarstvo zajedajev. Zaman se bodo zbirali krog svojega malika — denarja. Zastonj bodo klicali na pomoč svoje kupljene najemnike: njihov glas bo ostal glas vpijočega v puščavi. Danes se delavcem mogoče zajedajci posmehujejo. Delavci ne zmeňte se zan jih zasmeh. Napočila bo doba, ko bodo morali zajedajci in njihov sinovi delati, ako bodo hoteli jesti, oblačiti se in stanovati v človeških stanovanjih. Na svetu bo vse delalo z umom in rokami za dobro vseh. V tej prihodnji človeški družbi se bodo zajedajci in njihov sinovi naučili, da kdor ho-

ke, pišice, sulice in puške. Izkopali so železno rudo, spremenili jo v železo in prvi so orali celino in sejali in sadili. Delavci so pa tudi dovolili, da so se zajedajci ob njih delu redili in z vsakim dnevom pridobivali več moči, dokler niso delavce popolnoma podjarmili in jih spremnili v svoje sužnje. Delavci so marsikaj storili, ali vse v potu svojega obraza, da zajedajcem ni bilo treba delati, ni jim bilo treba loviti divjačine, rib in orati, sejati in žeti. Dali so zajedajcem čas, da so z verinskimi in filozofskimi čenčami omračili njih duh, da so tem lažje vladali. Zajedači so bili vedno nesramni, zahtevali so pri vseh zabavah sedež pri ognju, zahtevali so za svoje čenče najboljši kos mesa. Med ženskami so si izbrali najlepše krasotice za svoje zakonske družice. Med tem ko so delavcem navtežali pravilnice o kaznih po smrti, so delavcem omrežili duh, da so tem lažje živeli v dolce far niente. Da so bili delavci zadovoljni s svojim delom, so jim pripovedovali, da bodo za svoje težko delo prejeli plačilo po smrti. Delavci so delali in jih redili, medtem ko so se eni zvijali v "čarovniških" plesih in prepevali. Kadar je prišla nevarnost po noči in so delavci hiteli v boj, da branijo dom in ognjišče, jim zajedajci niso pomagali nikdar, marveč so se skrili po svojih čarovniških brlogih in pripovedovali ženam in otrokom, da pojdejo delavci v več na lovišča, ki bodo padli v bitki za obrambo doma in ognjišča. In delavci? Delavci so šli v boj in branili dom in ognjišče s srčnostjo leva.

Kadar je pa napačila doba miru in je lakota pretela celemu rodu, takrat so delavcem pripovedovali, da jih je doletela kazen, ker so le premalo darovali njim zajedajcem. Tako so zajedajci vedno delili proizvode z delavci, dasiravno niso nikdar toliko proizvedli, da bi redili le enega komarja. Delavci so študirali čas in sezone in napravili so zemljo, da je pričela roditi živeč. Delali so ceste, mostove in pomole, pronašli so tajnosti, ki jih vsebujejo rudnine. Kjer so nekaj bili zaraščeni in neprodorni pragozdi, se danes razprostira žitno polje. Delavci so nalomili krasne, izdelali opeko in zgradili krasne palače. Zgradili so ladje in odpluli v daljni nepoznani svet na nova odkritja. Vedno so delali delavci z umom in rokami, da so zajedajci živeli v izobilju in jim ni bilo treba delati.

Vedno in vedno so bili zajedajci in njihov sinovi zadovoljni s položajem. In če so delavci rekli, da niso zadovoljni s takim pasjim življenjem, so jih preganjali, sežigali na grmadah in obešali na vislice. Nemogoče je, da bi pero opisalo vse muke in trpljenje delavcev, ki so ga njim prizadeli zajedajci. Kedar se delavci niso dali krotiti s praznimi bajkami, so zajedajci ukrotili delavce z mečem in ognjem.

Delavci gotovo niso izumili orožja, da bi se rabilo proti njim. Iznašli niso črk in knjig, da bi učitelji pod nadzorstvom zajedajev učili deco delavcev krivih naukov. Niso napravili zakonov, da bi imeli dvojno pravico: za delavce in zajedajce. Delavci niso izumili strojev, da bi delali še težje in več trpeli.

Zdaj se delavci zavdajo in poznajo metodo zajedajev. Delavci s svojim spoznanjem stvarjajo silo, ki bo strmoglavila prestole in zajedajstvo v človeški družbi. Na razvalinah strmoglavljenega zajedajstva bodo ležali razbiti okovi delavstva, ako delavci spoznajo svojo moč in se združijo v nepremagljivo silo.

Da se to doseže, se ne smejo delavci boriti drug proti drugemu. Njih boj mora veljati le zajedajstvu. Kadar bodo delavci prišli do tega spoznanja, bo tudi omajano gospodarstvo zajedajev. Zaman se bodo zbirali krog svojega malika — denarja. Zastonj bodo klicali na pomoč svoje kupljene najemnike: njihov glas bo ostal glas vpijočega v puščavi. Danes se delavcem mogoče zajedajci posmehujejo. Delavci ne zmeňte se zan jih zasmeh. Napočila bo doba, ko bodo morali zajedajci in njihov sinovi delati, ako bodo hoteli jesti, oblačiti se in stanovati v človeških stanovanjih. Na svetu bo vse delalo z umom in rokami za dobro vseh. V tej prihodnji človeški družbi se bodo zajedajci in njihov sinovi naučili, da kdor ho-

ke, pišice, sulice in puške. Izkopali so železno rudo, spremenili jo v železo in prvi so orali celino in sejali in sadili. Delavci so pa tudi dovolili, da so se zajedajci ob njih delu redili in z vsakim dnevom pridobivali več moči, dokler niso delavce popolnoma podjarmili in jih spremnili v svoje sužnje. Delavci so marsikaj storili, ali vse v potu svojega obraza, da zajedajcem ni bilo treba delati, ni jim bilo treba loviti divjačine, rib in orati, sejati in žeti. Dali so zajedajcem čas, da so z verinskimi in filozofskimi čenčami omračili njih duh, da so tem lažje vladali. Zajedači so bili vedno nesramni, zahtevali so pri vseh zabavah sedež pri ognju, zahtevali so za svoje čenče najboljši kos mesa. Med ženskami so si izbrali najlepše krasotice za svoje zakonske družice. Med tem ko so delavcem navtežali pravilnice o kaznih po smrti, so delavcem omrežili duh, da so tem lažje živeli v dolce far niente. Da so bili delavci zadovoljni s svojim delom, so jim pripovedovali, da bodo za svoje težko delo prejeli plačilo po smrti. Delavci so delali in jih redili, medtem ko so se eni zvijali v "čarovniških" plesih in prepevali. Kadar je prišla nevarnost po noči in so delavci hiteli v boj, da branijo dom in ognjišče, jim zajedajci niso pomagali nikdar, marveč so se skrili po svojih čarovniških brlogih in pripovedovali ženam in otrokom, da pojdejo delavci v več na lovišča, ki bodo padli v bitki za obrambo doma in ognjišča. In delavci? Delavci so šli v boj in branili dom in ognjišče s srčnostjo leva.

Kadar je pa napačila doba miru in je lakota pretela celemu rodu, takrat so delavcem pripovedovali, da jih je doletela kazen, ker so le premalo darovali njim zajedajcem. Tako so zajedajci vedno delili proizvode z delavci, dasiravno niso nikdar toliko proizvedli, da bi redili le enega komarja. Delavci so študirali čas in sezone in napravili so zemljo, da je pričela roditi živeč. Delali so ceste, mostove in pomole, pronašli so tajnosti, ki jih vsebujejo rudnine. Kjer so nekaj bili zaraščeni in neprodorni pragozdi, se danes razprostira žitno polje. Delavci so nalomili krasne, izdelali opeko in zgradili krasne palače. Zgradili so ladje in odpluli v daljni nepoznani svet na nova odkritja. Vedno so delali delavci z umom in rokami, da so zajedajci živeli v izobilju in jim ni bilo treba delati.

Vedno in vedno so bili zajedajci in njihov sinovi zadovoljni s položajem. In če so delavci rekli, da niso zadovoljni s takim pasjim življenjem, so jih preganjali, sežigali na grmadah in obešali na vislice. Nemogoče je, da bi pero opisalo vse muke in trpljenje delavcev, ki so ga njim prizadeli zajedajci. Kedar se delavci niso dali krotiti s praznimi bajkami, so zajedajci ukrotili delavce z mečem in ognjem.

ADVERTISEMENT
Avstr. Slovensko
Bol. Pod. Društvo
Sedež: Frontenac, Kans.
GLAVNI URADNIKI:
Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORŠEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.
NADZORNIKI:
PONGRAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
POROTNI ODBOR:
JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.
Pomožni odbor:
FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
FRANK KRAJSEL, Box 108, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$150.
Vsi dopisi se naj blagovoljivo pošiljati, gl. tajniku
Vse denarne pošiljave pa gl. blagajniku.

č živeti, mora delati z rokami ali pa z umom. To bo dober nauk za tje in za delavce za zadošćenje, ker so iztrebili zajedajstvo in človeške družbe.

- ZASTOPNIKI PROLETARCA.
Aurora, Ill.: John Blaschitz, R. F. D. 4, box 63 A.
Aurora, Minn.: Frank Oražem, b. 344.
Barberton, Ohio: Frank Levstek, 817 Wooster Ave., in John Balant, 311 So. 4th ave. F. Merzlikar, b. 121.
Bear Creek, Mont.: Frank Daniček.
Bessemer, Pa.: John Popetnik.
Bismarck, Minn.: Fr. Mahnič, box 122.
Black Diamond, Wash.: Thomas Erzen, Box 721.
Bradock, Pa.: Mike Bambich.
Bridgeport, O.: John Zabkar, box 375.
Broughton, Pa.: Jakob Dolens, box 181.
Butte, Mont.: Louis Sporar, Frank Zajc box 882.
Buxton, Iowa: John Kraševce.
Canonsburg in Meadow Lands, Pa.: John Koklich, box 276, Canonsburg, Pa.
Carona, Kans.: Blaž Mezozi.
Carrollton, Ohio: Anton Widmar.
Chicago, Ill.: Frank Wegel, 460 N. Halsted St.; Frank Aleš, 4006 W. 31 St.; Ant. Višič, 458 N. Halsted St.
Chisholm, Minn.: Math Ribter, Anton Mahne, box 152.
Claridge, Pa.: Jacob Okorn & John Mlakar, box 68; Frank Zorman, box 255.
Cleveland, O.: Anton Pozareli, 2554 E. 82nd St.; Anton Gradisher, 1158 E. E. 61st St.; Rose Kolar, 7613 St. Clair Ave.; Jos. Marinčič, 5536 E. 80th St.; Math Petrovič, 5901 Prosser ave. And. Miško, 1158 E. 61st St.; L. Stegovec, 1119 Addison Rd.
Cliff Mine, Pa.: Moon Run Pa. in Imperial, Pa.: Math. Petrich.
Clinton, Ind.: Viktor Zupančič, box 421. R. K.
Collinwood, O.: Dominik Blümmel; Ant. Kuznik, 452 — 158. St. in Joe Kuntič, 439 E. 156. St.
Columbus, Kans.: Martin Jurečko, R. 3, box 60.
Conemaugh, Pa.: Andrej Vidrieh, box 523; Frank Pavlovič, Frank Podboj, box 218.
Coulters & Robins, Pa.: Jernej Rupnik.
Cumberland, Wyo.: M. Verič, b. 237.
Darragh, Pa.: John Matelko.
DDavis in okolica, W. Va.: John Križmančič, Box 283.
De Pue, Ill.: John Koman, Box 86.
Detroit, Mich.: F. C. Oglar; Joe Preimer; Thos. Petrich, 1184 Russell St.
Dodgeville, Mich.: Valentin Krall, Box 49.
Dunkirk, Pittsburg, Kans.: Anton Tomšič, R. 1, box 167.
Dunlop, Pa.: Frank Kautič, box 73.
East Palestine, O.: Jak Istenič, b. 374.
Ely, Minn.: Josh Teran, box 432; J. Škerjanc, Louis Ferkol.
Eveleth, Minn.: Jacob Ambrožič in Maks Volčansek.
Export in Pennsylvanijo: John Prostor, box 120.
Fitz Henry, Pa.: Frank Indef.
Forest City, Pa.: Fr. Rataič, b. 685.
Fort Smith, Ark.: Frank Gorenc.
Franklin & Girard, Kans.: Fr. Wegel.
Frontenac, Kans.: Anton Katzman, John Bedene.
Garret, Pa.: Sta. Zabrič.
Gilbert and McKinley, Minn.: T. Gnjezda in John Koncilija, box 43.
Girard, O.: Anton Strah, box 372.
Girard, Ohio: Frank Ban, box 365.
Glencoe, O.: Nace Zlemberger, L. R. 12.
Greensburg, Pa.: Frank Matko, Key stone Hotel; Frank Steiner, 415 Grove St.
Hermintie, Pa.: Jos. Bje.
Hibbing, Minn.: Frank Hitti in Henry Delles.
Huntington, Ark.: Karel Petrich, L. Box 204.
Imperial, Pa.: Ig. Murshetz.
Indianapolis, Ind.: J. Bruder, 711 Warman Ave.
Irwin in Wendel, Pa.: Louis Brie.
Jenny Lind, Ark.: Frank Gorenc in Jos. Kogej, b. 182.
Jannston City, Ill.: John Šlivnik, Louis Brie, box 183.
Johnstown, Pa.: Math. Gabrenja, Jacob Koecyn, 409 Ohl St.; Bern. Dobilkar, 803 W. Haym St.
Kenosha, Wis.: Frank Zerovec, 22 Howland ave.
Klein, Mont.: M. Mezarič, box 127.
La Salle, Ill.: John Rogelj, 1216—3d St. Martin Novlan, Vencel Obid, 438 Berlin St.
Little Falls, N. Y.: Frank Masle, 37 Casler St.
Livingston, Ill.: Fr. Krek.
Lloydell, Pa. in okolica: Anton Strazišar.
Manor, Pa.: John Metelko, box 71, Claridge, Pa. in Frank Demšar, Box 253, Manor, Pa.
Marianna, Pa.: Frank Primožič, Box 213.
McDonald, Pa.: Anton Skafar.
McMechen, W. Va.: John Merzel.
Milwaukee, Wis.: Val. Razbornik, 414 Virginia St.; Ig. Kušljan, 229 — 1st Ave.; John Kraine, 317 Florida St.
Minnesota: F. Jutte.
Morgan, Pa.: John Kwartich.
Muddy, Ill.: Louis Furlan.
Mulberry, Kans.: Anton Sular.
Martin Smolshnik, R. R. 2, Box 208.
Mullan, Ida.: Anton Bambich, Box 280.
Murray, Utah: Vencel Branisel, Box 1.
New Duluth, Minn.: Albert Hirsat.
Nokomis, Ill.: Math. Skrinar, box 607.
North Chicago—Waukegan: Paul Bartel, 1400 Sheridan Rd., Waukegan, Ill.
Oregon City, Ore.: Frank Sajovic, 131 — 18th St.
Orient, Pa.: Louis Veršnik.
Panama, Ill.: Jos. Ferjančič.
Piney Fork, Ohio: Louis Glaser.
Pittsburg, Kans.: Jacob Selak in J. So-dec.
Pittsburg, Pa. in okolico: Anton Zidanšek, Blaž Novak, 6568 Rowan ave.
Pueblo, Colo.: Chas Pogorelec, 508 Moffet in Jos. Hočevar.
Pullman, Ill.: John Levstek, 11262 Stephenson Ave.
Raiphon, Pa.: Mart. Korosetz, B. 205.
Reading, Pa.: John Pezdere, 343 River Street.
Red Lodge, Mont.: Louis Yeller, box 47 Call.
Reliance, Wyo.: Jernej Verič, box 152.
Rock Springs, Wyo.: F. S. Tavečer, 440 7th St.
Roosly, Wash.: John Zobeč, box 19; G. Janček.
Roundup, kamp 3 in 4, kakor tudi za King kampo, Mont.: Frank Novak, b. 136, Roundup, Mont.
St. Louis, Mo.: Val. Sever.
St. Paul, Minn.: Mattó Gregorin, 48 E. 4th St.
Sharon, Pa.: Jos. Paulenich, R. F. D. 57, Box 44.
Smithon in Westmoreland Co., Pa.: Joseph Radisek, Central Hotel.
South Fork in St. Micheal, Pa.: Jakob Rupert.
Springfield, Ill.: Frank Bregar, 1629 N. 10th St.
Stanton, Ill.: Anton Ausec, L. B. 158 in Jos. Mostar.
Steiltion, Pa.: F. N. Ribarich, 110 N. Front St.
Stone City, Kans.: Mihe Fine, box 496.
Stene City, Mineral ter W. Mineral, Kans.: John Goršek.
Struthers, O.: Math Urbas.
Sublet, Wyo.: John Ostrožnik, box 117.
Superior, Wyo.: Luka Glosser, box 341.
Sweetwater, Wyo.: Pavel Hribar.
Thomas, W. Va.: Frank Kočjan, Lad. Bewedek, box 117.
Tonopah, Nev.: W. S. Stefanac.
Vanding in Forest City, Pa.: Anton Drasler, box 9; Frank Rataič, box 106.
W. Newton, Pa.: Jos. Zorko, R. F. D. 3, box 91 A.
Walkerville in Butte, Mont.: Peter M. Barich, box 1315.
Waukegan & North Chicago: J. Zakovec, 427 Belvedere St.
Wick Haven, Pa.: Luka Kralj, Box 68.
Willock, Pa.: Fr. Sedej.
Winterquarters, Scofield in Bear Creek, Utah: Peter Zmerlikar, Box 35.
Witt, Ill.: D. Sanuškar.
Youngstown, O.: John Petrič, box 680; M. Urbas, box 431; Ant. Kikel, 1116 Franklin Ave.
Yukon, Pa.: Katarina Klarič, Ant. Lavrič.
Srbske izgube v obeh balkanskih vojnah. Vojno ministrstvo v Belgradu je izdalo natančen pregled o izgubah v obeh balkanskih vojnah. Izgube znašajo okolo 80,000 mož. V vojni proti Turčiji je padlo 6000 mož, za ranami je umrlo 1000 mož, za različnimi boleznimi je umrlo 6000 do 7000 mož, med temi 300 za kolero, 18,000 mož je bilo ranjenih. V srbsko-bolgarski vojni je imela Srbija naslednje izgube: Padlo je 8,000 mož, za ranami je umrlo 1500 mož, za različnimi boleznimi je umrlo 9000 mož, med njimi za kolero 4000 mož, ranjenih je bilo 30,000 mož. Invalidno oskrbo bo morala plačevati država 25,000 osebam.

V COLORADI JE ŠTRAJK PREMOGARJEV! PROČ OD COLORADE!

Pisma Jaka Štrigelnu.

Lub sodruhi redahter.
Narpred sm se usedu in sm začu pisat Tonet odgovor na njegov prif, predn sm začu ta druge brat. Ker vem, d' s' r' b'ben, kaj sm mu pisou, zatu prlagam kopirga, k' se glasi tkula:
Cenjeni Tone!

Z veseljem sem prečital Tvoj list in spoznal sem, da imaš res zdravo človeško pamet. Čudim se sam, koliko časa bodo ljudje še nadlegovali nebo z neopravičeni tožbami? Koliko časa bodo še z neumnim krikom tožili o svoji usodi? Ali bodo njih oči vedno slepe za luč in njih srca vedno zaprta pameti in resnici? Povsod lahko vidijo čisto resnico, pa so slepi zanjo. Glas pameti udarja ob njih uho, pa jo ne slišijo. Ako bi ljudje le za trenutek izgubili svojo zaslepljenost, ki obdaja njih čute, bi spoznali resnico in ne sedali bi farjem in mežnarjem na limanice, ki jadrado pod raznimi verskimi in svobodnjaškimi zastavami, da okoristijo sebe in oškodajo ljudi, ki si težko služijo svoj vsakdanji kruh. Ljudje so sami krivi, ako se jim slabo godi, ker poslušajo vsakega farja in svobodaša, da se hlina njih domišljivosti, da jih teliko ložje opleni.

Tone ozri se v zgodovino in prepričaj se boš, da ti pisem resnično. Ob rekah Evfrat in Tigris so bila mogočna in cvetoča mesta. V njih so živeli mogočni kralji, farji in svobodaši (takrat so jih imenovali kresdoslovece). Farji so učili, da je treba moliti malike, spoštovati kraljeve postave in mogočnejše, ki se senčijo v njih milosti. Svobodaši so se trudili odkriti "kamen modrosti", učili so, da ni treba moliti malikov, ker je Bog v naravi. Farji n svobodaši so v sporazumu varali ljudstvo, ki je redilo njih, kralje in druge mogotece. Farji in svobodaši so se ljudstvu sicer prilizovali kot prijatelji. Bili so zofisti, ki so znali ljudstvo omamiti s pomočjo napačne logike. Takratni farji in svobodaši niso gledali za blagostan ljudstva. Nikdar niso ljudstvo povedali resnice, da je le gospodarski sistem kriv njih bede in revščine, da je krivica, ako človek dela za drugega človeka, ako se človek okoristi z delom drugega.

Vidiš Tone, že takrat je bilo socialno vprašanje na dnevnem redu. Farji in svobodaši so se ga dotikali le zofistično. Eni so rekli, da bo plačilo za muke onkraj groba, drugi so pa trdili, da je vsakdo sam svoje sreče kovač. Farji so jih drli na en način, svobodaši pa na drugega. V odiranju so bili svobodaši še odločnejši kakor farji, ker je vsak sam sebe smatral za Boga, kralja, sploh za višjo osebo, ki ima pravico odirati druge po svobodaških načinih. Tone, tako je še danes! Far in svobodaši si tudi danes lahko sežeta v roke kot poneumnevalca ljudstva. Far obeta, da bo za ljudstvo vse prišlo od zgoraj, svobodaš pa trdi, da je vse igra svobodnih sil in da ima močnejši pravico odirati slabejšega. Far je toliko boljši, da trdi odkrito, da je pravi socializem — rešitev gospodarskega vprašanja — le v nebesih doma, mejtem ko svobodaš, ki je vse v eni osebi — glavni odbor krajevna organizacija, sploh cela organizacija — odeva v socialistični plašč, da ložje oskubi svoje "bravece", svojim "bravecem" pa nikdar ne pove, da je nje gov edini cilj odirati "bravece" po najvišjem svobodaškem načelu: vse je igra svobodnih sil, v katerih slabejši podleže močnejšemu.

Far se bo organiziral v farški organizaciji in pobijal socializem. Pravi svobodaš se pa ne organizira v nobeni, ki ima namen strmolglati kapitalistični družabni

red in ga nadomestiti s socialističnim. Včasih nekateri gre tudi v socialistično organizacijo, ako vidi, da ima dobiček od nje. V obeh slučajih se bo svobodaš ponosno trkal po prsih: "Jaz sem socialist, borim se za delavski stan!" Nikdar se pa svobodaš ne bo podvrget strankarski disciplini, delal bo vedno na svojo pest in sicer le tam, kjer mu kaže za njegov žep. Far je odkrit sovražnik delavstva, svobodaš pa hinavski.

Vidiš Tone, tako je danes! To je vzrok, da delavstvo še tlačeni drugima. Res je delavstvo že malo dvignilo plošče, na strani, na kateri stoji farji in dvigniti jo bo moralo tudi na svobodaški strani, ako se hoče otresti vseh pijavk, ki mu pijejo srčno kri.

Za danes sklenem svoj list, ker imam sveženj pisem, katere moram še čitati. Odgovori kmalu!

Servus!

Tvoj Jaka.
K' sm nehou pisat, sm začu preč ta druga pisma brat. Ta prva m' je prišou pod roka od moje prijateljce A. Š. iz Pittsburga, k' se glasi tkula:
Preljubi moj Jakee Štrigel!

Slišala sem, da znaš use antverhe. Zatu ipam, da znaš tud tšlaršk in prosim te prov lepu, da bi prišou k nam v Špieburg obublat kegelpon v naš pošten Kranjski dom, katerega so zdej prekrstili v slavišče hale. Da ne boš mislu, da te hočem spelat na led, ti pošljem izrekek iz eajntg, ki se glasi tako:
"Verlangt — Zwei gute Schreiner um Kegelbahnen abzunehmen. Nachzufragen in der Slavischer Halle, 57. und Buttler Strasse."
2-28a"

Če prideš sem, boš imel še dosti druga dela. Mnogim boš lahko obublov tud možgane, da bodo začeli mislt. Nekaterim boš lahko občesov glave, da bodo doble ta prav form, kakor se šika za ljudi. Dela boš imov torej dost, zato se laško takoj podaš na pot. Pomagača ni treba pripeljat nobenga s sabo, ker boš v par dneh lahko izvršu vse sam.

Lub Jaka!
Zadni krat ko sem ti pisou tist ta mal pisem, sem ti oblubu, da ti bom še več poroču.

Veš Jaka tist eguar, ki m' ga je Luka dau sem bil hiter gotov žnim. Veš šel sem k Šetini tam je bil sodrug Mirtle, Johnson Blaž seve bil je tudi Kokodakar in še nekolik tistih ta ober rdečkarjev in pr' mej hlačen na enkrat smo bli gotov ž njim.

Potem jo pa mahnem malo na špancir in srečam tistga ta starca Jožefa. Preecj mi je podau roko in prau: Kaku je kaj Kertača. Povejdu sem mu, da je zmeraj bulše. — Nato uprašam, kako Vi kaj Jožef? — "Slabo", bil je odgovor.

"Saj veš, najstareji sem v Ameriki, delat več ne morem. Pogledi me, ves sem že siv, život je terd, treba bo pojti.

Ko sem bil mlad, nisem porajal za pajaštvo, zmeraj sem terdil le tisto stare šalo, a zdaj ko sem star pa nihče ne porajta zame. Zdej grem še enkrat na mitinka, dons sem z zval zede, da si izberem bulše gospodare, kukr sem jih imu zadnih 32 let."

Po tem je stari počasi kecal dol prot cerkvi. Jast pa na drugo stran. In sem si mislu: "Prau ti je, če si nisi znal bulš gospodariti, si si sam kriv." In šel sem v bojlernu poslušat, kaj govore na miting.

Stari peterka na miza s kladvom in prau: "Boma molil, predno začnemo."

Ko zmolijo, prau ta star: "Pogledite me, kaku sem star, nihče me ne mara; ko sem bil mlad, si nisem nič preskrbel, a kaj bo zdaj na stare dane? Vse me je sito, vse me goni stran!"

Nato prau zdaj bomo eno zapel. Nato pride iz tistga štibelea purgermajster in še enih par in veš zapel so taku kukr dab libero pele. Bilo je žalostno. Natu prau ta star, zdaj bomo volil nove gospodare, saj veste, da jaz sem že prestar. Volite si dobre može.

Natu se vstane Marku Šterk in pravi: "Ja dem, da se naj bule postarem. Turski Kosac, ja poterdim in bilo je vse gotovo. Nato se oglasi tam v drugem kotu eden in prau: "Vi ste stric Jožef, dons vas pa ti mlajši nemarajo." Nato stari zdahne: "Naj bo kako hoče, sa jast bom kmalu umerl."

Nato jo mahnem in zagledam, da na cejst so maširal F. Rom, Ablere, Vertin, Mušič, Gosenica in Lovretič, sem ju pa hiter mahnu mal bližje, sem si mislu, tukaj bo spet nekakšen teater. J. Rom je bil ta prvi in nesel ta velk boben. Za njim je šel Ablere, Vertin, potem se je plazil tisti Lovertich po domače (Turtle) in nazadnje se je plazila Gosenica za njimi. Na enkrat obstojijo. Rom je počnel: "br—rom—br—rom—br—rom". Ablere počne večati, kakor da bi ga grizlo po lesnikah. "Poslušajte, kaj se vam naznanje, da vsi garjeveci najse zberejo. 1. marca v cerkveni dvorani, da se pritožijo, ker rdečkarji nas nečajo več podpirat." Nato jo obrnejo spet naprej, vstavi se na drugem vogalu. Rom spet počne "br—rom—br—rom". Albere nadaljuje: "Mi smo naše delo kupili in zdaj nas rdečkarjo preganjajo. Pridite, da se pritožimo na ta velk office. Rdečkarji nas več ne marajo v društvo niker. Kaj bomo počneli, če nas od tukaj preženejo. V Ameriki več ne bo prostora za nas. Morali bomo iti v stari kraj spet nad tiste derslivke.

Nato jo mahnejo proti Hudobi. Rom se postavi na sredo salona, "Turtle" spleza zraven njega in Gosenica na vrh njegove debele lupinje. Nato Rom počne po svojem: "bom brbom", Gosenica pa stegne glavo pokoneci:
Poslušajte bratje. Pervga marca se zberite v cerkveni dvorani. Tam bomo razmotrival, kaj bomo naredil. Ciril in Metod nas ne marajo več in gospud Luka so rekli, da se moremo pritožiti in so tud rekli, da oni znajo resolucijo napravat. Torej vsi na polje." Ko je bila Gosenica gotova z svojim govorom, se pa oglasi Hudoba: "Fantje, zdaj pojditte sem in pijte enega". Naenkrat so bli pri baru. Hudoba nadaljuje: "Se veli, se veli, zdaj ti Ablere in J. Rom, morata tako napravat. Predlagajta tako: da Proletarea več ne rabimo na Calumet, na Houghton. Morata pejt pričat pret Congressman, da rdečkarji morejo iti stran iz Calumeta in če ne bosta tega naredila, se varujete: Nato zakričita oba naenkrat: All right, all right!"

In vidiš lub Jaka, taku jih imajo da je strah. Hudoba jih ima po 50 na lancu zmeraj, in tisti pasji kerbač rabi manje.

Lub Jaka, zdaj ti se pa še enkrat zahvalim, ker si nas tukaj fajnt postregel zadni krat ob tistev vod. Drugikrat kaj več — Tvoj. Matevž Kertača.

Sodruhi redahter, tula sm t' zdej poslou. Imam še een pok pism, tku d' nevem kam b' šov ž njim. Č' pojde tku naprej, bom mogu svoje eajntge ustanovt, al morja pa moj prjati počakat, d' prideja na vrsta. Petrpeljivost pravja, d' je božja mast. Al h'du ses tri vsakmu, k' se mora mazat žnje. Jest b' rad usm ustregu, pa ne morm, dokler nimam svj'h eajntg.

Zdej te prou lepu pozdravam in ostanem Tvoj nepozabuj Jaka do groba.

DELAVSTVO V INOZEMSTVU.

— Rusija. — Množeče se nezgode na ruskih železnicah so odkrile, v kakšnih slabih razmerah delajo ruski železniški uslužbeneci. Tiranstvo policijskih uradnikov in slaba mezdla povzročata, da žive življenje navadnega sužnja. Zakonov za varstvo potujočega občinstva in železniških uslužbenec ne poznajo v Rusiji. Železniški uslužbeneci niso zavarovani proti nezgodam in vlada se prav nič ne briga, da bi se izboljšal položaj teh za današnju človeško družbo zelo važnih delavcev.

Oficijelni odbor za trgovino in industrijo v Lodzu je iznenaden, da delaveci silno trpe neznošno visoke stanarine. Odbor je apeleiral na vlado, da bi se za deset let odpustil davek za hiše, v katerih bivajo delaveci. Odbor, katerega so prisilila do tega koraka le "človekoljubna načela", je bil prisiljen pripoznati, da bi se z znižanjem davka okoristili le hišni posestniki.

Krvavo nedeljo so praznovali ruski delaveci vsepovsod v Rusiji. Ustavili so delo. Najsijajnejše so obhajali krvavo nedeljo v Riggi. Delaveci so v vseh velikih podjetjih odložili delo iz svojih rok. Ruska vlada si je izmislila novo sredstvo, da potlači delavsko ča-

stosje. Poleg drugih nazadnjaških odredb vsebuje zakon odredbo, da mora vsak urednik absolvirati najmanj normalno šolo. Ako bo zakon sprejet, bodo hudo prizadeti delavski listi, ker so uredniki delavskih listov večinoma samouki, ki niso dokončali normalne šole, mnog pa sploh niso hodili v šolo, marveč so si vso izobrazbo pridobili s šudiranjem pozno v noč.

LISTNICA.

John Črepinšek, Jacksonville, Kans.: Svoto za naročnino prejeli. Hvala! Oboje vknjizili. Glede tistega sablarja je pa res škoda prostora v listu. Pustimo ljudem, ki se pripravajo in dlakocepajo kai je rov pa šohit in šihit, svoje veselje. Morda dotičnik ni premozgal in tedaj mu ni zametriti, da ne pozna teh terminov. — Pozdrav!

Naročnik: No, z Mainetom se uredništvo Proletarea ne bo pečalo v listu, ampak preskrbeli bomo, da se bo z njim pečala organizacija, h kateri spada. To je socialistično! — Pri nas velja organizacija! — Pozdrav.

Andr. Selko, Staunton, Ill.: Naznanilo za koncert pevskega društva je prišlo prepozno za objavo. Take reči je treba poslati vsaj teden preje, preden se vrši zabava.

John Šlezinger, Cleveland, O.: Pošta nam naznanja, da Vaš list ne hodi na uravi naslov. Prosim pošljite boljše naslov. — Pozdrav!

Geo. Salomon, Lorain, O.: Vi ste poslali samo stari naslov. Niste pa poslali novega. — Pošljite torej naslov novega bivališča. — Pozdrav!

Veneel Branisel, Murray, Utah: Prihodnjic! — Pozdrav!

T. Stepih, Milwaukee, Wis.: Kakor vidite iz današnje številke, je poročilo o skupni veselici poslal že drug naročevalec Pozdrav!

POZOR!

Podpisani se priporočam Slovencev in La Salle in okolici za stavbinska dela. Postavljam navadne in moderna poslopja. Sprejemam tudi popravila in predelavanje vsakovrstnih poslopj po zmernih cenah. Kadar želite postaviti hišo, se obrnite na svojega rojaka. S tem vam bo prihranjen denar in čas. Delam po pogodbi. Za vsa moja dela jamčim.

Vaš rojak Veneel Obid, 438 Berlin Str., La Salle Ill. (Advertisement)

Naselniška družba "Ilirija" FARME.

Od tri do pet milj od mesta Merrill v Lincoln Co., ki šteje okrog 15.000 prebivalcev in ima veliko industrijo, se razprostira rodovitni valovit svet, ki je odločen za slovenske farme. Skoz ta svet vodita dve železniški progji in tri okrajne ceste in teče več potokov. Zraven teče reka Wisconsin river". Ta zemlja se za sedaj še prodaja po 12 do 16 dolarjev akter, kakor je les na katerem delu. Plačilni pogoji lahki. Kdor se zanima, naj piše po pojasnilo. Vsaki dobi natančne podrobnosti da je tako na jasnem predno izda denar za dolge vožnje. Mi ne pošiljamo nobenih knjig ali podob. Pojasnila samo pismeno ali za bližnje ustmeno pri Iliria Colonization Co., Sheboygan, Wis.

Posledice zanemarjenega prehlajenja pozna vsak. Pravočasno drgnjenje s krepkim linimentom pa kali uniči. Najpotrebnejše sredstvo v domači lekarni je torej dober liniment. Že leta sem se je Dr. Richterjev "Pain Expeller" izkazal, da je kot tak izboren. Sredstvo se lahko kupi v sleherni lekarni v Ameriki za 25 centov steklenica. Človeku pa je treba biti pozornemu, da dobi pravega z varstveno znamko s sidrom. (Adv.)

Veliki Slovensko-Angleški Tolmač, obsega slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo kako postati državljan poleg največjega slov.-angl. in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potrebna vsem onim, ki se res želijo naučiti angleščine. Cena v platnu trdo vezana (430 strani) je \$2. ter se dobi pri V. J. Kubelka, 538 W. 145. St., New York, N. Y. Pišite po cenik knjig.

Pomladanske bolezn

Znaki pomladanskih bolezn so razni grdi opahki, bule in tvorbi na koži, katere povzročajo nečistosti v krvi. Izčistite kri in s tem odpravite vzrok neprilik. V to svrhu uživajte

Severov Kričistilec

(Severa's Blood Purifier) Njegov dober upliv bote kmalu opazili. Cena \$1.00

Kožne znojnice

bi se morale vzdrževati vedno odprte. Potem narava bolj lahko odpravlja nečistosti, katere prihajajo iz znojnice. Vzdržujte znojnice čiste z rabo

Severovega Zdravilnega mila

(Severa's Medicated Skin Soap). To milo ima veliko uporabo. Priporoča se za detetovo kopelj, toaletno in moškim za britje. Je tudi neprecenljivo za izmivanje las. Cena 25 centov.

SEVEROVE TAB-LAX

Slakdorno odvajalo. Prijetne za otroke. Dobri tudi za odrasle.

Naprodaj so v vseh lekarnah, ali jih pa lahko naročite od nas.

W.F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

JOS. A. FISHER
Buffet
Ima na razpolago vsakovrstne pive, vino, smedke, l. t. d.
Izvrstni prostor za okrepčilo
3706 W. 26th St., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 1761

SLOVENSKI SALOON
LOUIS BEWITZ,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.
Izborna pijača, izvrstna postrežba.
Vsakdo uljudno sprejet.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box 25, Denver, Colo.

JOE POLOVICH
do danes najmodernejši
KROJAC
dela bleke-finih krojev po zelo zmernih cenah. Oblike zlikaj takoj sproti med tem, ko vi čakate.
3129 Broadway, St. Louis, Mo.

I. STRAUB
URAR
1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima večje zalogo ur, veriške, pravo nov je drugih dragotin. Izvrstne vsa vsakovrstna popravila v tej stroki p sebo niski ceni.

MATIJA SKENDER
SLOVENSKI JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

Za \$1 se lahko vsak ki zna čitati angleški naroči za celo leto. U. M. W. Journal, uradno glasilo organiziranih premogarjev, ali pa Miners Magazine, uradno glasilo organiziranih rudarjev. Oba lista sta tednika in se jih naroči pri sodr. I. Sušnarju, tajniku J. S. Z. 111 N. Market st., Chicago, Ill.

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa na vseh sodiščih.
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
St. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svojo saloon, vsem skupaj pa vse.
IG. KUŠLJAN
229—1st Ave.
MILWAUKEE, WIS

M. JOVANOVIČ
84 — 6th Str. Milwaukee, Wis.
PRODAJA ŠIFKARTE.
Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Poblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in oca. in kr. konzulatu.
EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1887 So. Fisk St. Tel. Canal 1466

SALOON
z biljardom in kegljiščem
Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.
John Stražišar
611 Market St., Waukegan, Ill. Phone 64. 671.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
NIZKE CENE.
Velike ugodnosti:
električna luč, izvrstna kuhinja, vize zastoj, kabine tretjiga razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:
Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Ag'ts., 2 Washington St., New York.
ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZORI! SLOVENCII! POZORI! SALOON
s modernim kegljiščem
Svade pivo v sodčih in buteljškah in druge raznovrstne pijače ter unikatne smedke. Potniki dobre točno pravičije za nubo čena.
Postrežba točna in izborna.
Vsem Slovencev in drugim Slovencem se tople priporoča

MARTIN POTOKAR,
1625 So. Racine Ave. Chicago.

LOUIS RABSEL
moderno urejen salun
NA 480 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.
Uraduje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neuraduje.
Tel. Canal 476.
1842 So. Ashland ave.
Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZORI!
Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocery-sko ali mesarsko obrt. Vse ne najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.
G. Mamčlovich & Co.,
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!
Do mi opravi?
Konzularne, stariokrajške sodnijske in vojaške zadeve
JAVNI NOTAR Kaker
207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

Iz polja moderne vede.

KAKO JE NASTALA NAŠA ZEMLJA IN KAKO SO NASTALA NA ZEMLJI ŽIVA BITJA.

Francoski profesor Alphonse Berget je nedavno v Parizu obelodanil spis, kateri je obudil v znanstvenem svetu veliko zanimanje. V tem svojem spisu Berget toplo zagovarja teorijo, da so živa bitja na planetih nastala iz živilih in silno drobnih bacilov, ki so prišli iz medsvetovja, to je izven zemlje in padli na površje iste kakor tudi na ostale planete. Profesor Berget, kateri je eden najznamenitejših evropskih učenjakov v sedanjem času, uspešno pobija vsa zanikanja te teorije. On pravi tudi, da živa bitja na drugih planetih v našem solnčju, morajo biti ravno taka kakor na zemlji, ne pa fantastični monstri, kakor jih je do zdaj slikala domišljava znanost.

V začetku svojega spisa pravi Berget, da nobeno vprašanje toliko ne muči človeka kakor ravno to: odkod je prišla zemlja in njeni sestrični planetje, odkod sonce in kam gre v svojem razvoju in kako je nastalo življenje na zemlji? Nato razlaga Laplaceovo teorijo o postanku svetov, koje pristaž je on in velika večina učenjakov. Laplace namreč uči, da je bilo naše solnčje (solnce z vsemi planeti in lunami vred) nekoč nebula ali lahka zvezdna megla, obstoječa iz neznansko drobnih praškov snovi in ta nebula se je raztezala v neizmernem nebesnem prostoru. Vseled prestopnega gibanja se je nebula ali megla počasi zgostila, zožila in naposled je zadobila obliko ogromne plinove krogle, katera se je s časom še bolj zgostila in plin se je spremenil v ognjeno materijo. Tako se je porodilo solnce. V svoji mladosti je pa solnce drvelo veliko hitreje, še svojo pot naprej kakor tudi okrog svoje osi kot pa danes, ko se ohlaja in tako se je zgodilo, da je solnce vrglo iz sebe kos za kosom ognjeno plinove mase. Ti kosovi so zleteli v neizmerno daljavo — kakoršna je bila pač sila, ki jih je vrgla — zavrteli se okrog svojih osi in obenem so se vrteli okrog svoje matere sonca. Tako se vrtijo še danes in bodo se še milijone let čez jih med tem ne zadene kakšna katastrofa. To so planetje, med katerimi je tudi naša zemlja. In kakor se je zemlja rodila iz sonca, tako se je rodila luna iz naše zemlje, namreč v oni dobi, ko je bila zemlja še v ognjeno plinovem stanju.

Dalje pravi Berget doslovno: "Danes vemo, da je treba Laplacejevo teorijo v nekaterih točkah izboljšati. V splošnem seveda stoji neizpodbita. Treba je le, da je teorija v soglasju z novimi trijumfi vede zlasti z odkritji glasovitega švedskega fizicista, profesorja Svante Arrheniusa v Stocaholmu. Ta švedski učenjak je predstavil znanstvenemu svetu nov dodatek teoriji o razvoju svetov; odkril je namreč novo silo, katera je ravno tako velike važnosti kakor univerzalna težnost (gravitacija) in to je pritisk ali tlak svetlobe. To silo je spoznal že J. Clerk-Maxwell in delal je z njo poskušnje tudi Lebedoff. Svetlobni tlak nastane na vsakem površju, ki je izpostavljeno svetlobi ali ki poraja svetlobo. Težnost zavisi od vsebine predmeta, toda svetlobni tlak pa zavisi od velikosti površine na predmetu. V slučaju majhnih delov snovi za more pritisk svetlobe prekositi privlačno silo težnosti. To se pravi, da je tlak svetlobe močnejši kot pa težnost.

Na majhnem delčku snovi, ki ima recimo 0.00016 milimetra v premeru — tako majhen prašek, da si ga je nemogoče predstaviti pred očmi — je svetlobni tlak desetkrat večji, kot pa privlačna sila. Take delčke naravno odnese najmanjša sapica v ozračje in lahko plovejo tudi do konca atmosfere, 100 kilometrov visoko, kjer značilni tlak ne meri več kot zelo majhen drobec milimetra na barometru.

In ta pritisk svetlobe in ogrevanja ima po mnenju prof. Arrheniusa važno mesto v tvorbi svetov. Svetlobni tlak žene iz nebesnih teles v vsevir takozvani "kosmični prah", katerega neprestano mečejo na dan vulkanični izbruh. Ta

prah je negativno električen. V vsevirju pride kosmični prah v dotiko z mrzlo plinovo maso molekulov, ki vsebujejo helium in dušik. To je nebula. Teh molekulov v nebuli je pa zelo malo, zato vlada v dotičnih meglah silen mrz. Ko pa električni praški pridejo v dotiko s temi molekuli, se zadnji zasvetijo in tedaj je nebula vidna na zemlji, seveda s pomočjo teleskopa.

Prah, ki je zgoščen v meteorje (komadi lahke ali težke materije ki plovejo v vsevirju in padajo tudi na zemljo) postane središče zgoščevanja v nebuli. Temna nebesna telesa kakor je luna ali kakor bo enkrat naše solnce — ki na svojih potih, trajajočih milijarde stoletij, zabredejo v nebulo, še laglje postanejo središče okrog katerega se prične zbirati plinova snov. Kadar se ta snov s središčem vred ogreje, raztopi se jedro iste in tedaj se porodi solnce.

Končno naj dvoje temnih, mrtvih solnc tri drugo ob drugo v neizmernem nebesnem prostoru — kar se brez dvoma tudi dogaja — učinek trčenja mora biti tak, da se razpoči zunanja skorja enega ali obeh teles in ognjena masa v notranjosti, vatera je bila neizmerno dolgo zaprta pod mrzlo, debelo skorjo, bukne z vso silo na dan. V tem slučaju "eksplozivna" oba telesa kot dve velikanski lupini in izpuščena masa plinov se začne v veličastvenih vrtečih krogih na vse strani. Nato se ponavlja proces, katerega je označil Laplace. Planeti se porode iz enega ali dveh jeder, ki prvotno nastanejo v sredini nebularne megle. Solnce vrže taka jedra iz sebe v silnem drvenju po nebesnem prostoru in vsako jedro je nov svet. Na ta način je solnce porodilo vse planete, kar jih do danes poznamo in med njimi tudi našo zemljo, ki je v vsevirju eden najmanjših planetov — drobna zvezdica!

Te kolizije ali trčenja svetov in solne druge ob drugo niso prazne hipoteze ali domišljija. S pomočjo teleskopov jih vidimo na nebu vselej kadar se porodi nova zvezda, oziroma novo nebesno telo. Ta proces razdejanja starih svetov in porajanja novih se vrši neprestano — vekovečni cikel čegar čudni mehanizem je prvi odkril briljantni ženi, profesor Svante Arrhenius.

V teh vrsticah je na kratko razložen glavni princip teorije omenjenega švedskega fizicista, kako si namreč on predstavlja tvorbo svetov, seveda na podlagi Laplacejeve teorije. Ampak Arrhenius je šel dalje. Njemu ni dovolj, da je na jasnem glede razvoja "kosmične" snovi. Arrhenius se je vprašal — in to je najbolj zanimivo —: Kako je pa nastalo življenje na svetovih? Hotel je dognati, dali zamore življenski bacil na svojem potu iz enega sveta, kjer življenje že obstoji, priti na drugi, sosednji svet, kjer še ni življenja in dali zamore na svojem dolgem potu ohraniti svojo zarajajočo silo pri življenju, tako da lahko zaplodi življenje na novem svetu, katero potem proces razvoja oblikuje, izboljšuje in spolnjuje.

Arrhenius odgovarja na to vprašanje s takozvano "doktrino panspermije", ki je nov pojav na polju moderne fizike. Panspermija pravi pravičnik niva stvar. Omenil jo je že Richter leta 1865 in pozneje jo je podprl glasoviti angleški fizicist lord Kelvin; istotako nemški fizicist Helmholtz. Ta doktrina govori, da so meteorji ali komadi razbitih svetov tisti činitelji, ki zanesejo življenski bacil na nov svet. V eksploziji vsled trčenja nebesnih teles, ki se v takem slučaju razlete — odnosno ohlajena skorja — na milione kosov, se lahko pripeti, da na teh kosih odpotuje življenski bacil neopovržen, kakor če razstrelite skalo vrh gore z dinamitom in mnogi koščki odlete v dolino. Ti koščki pa lahko odnesejo seboj mah ali zelenje, v katerem se skrivajo razni bacili čisto neprizadeti. Na ta način nosijo meteorji celice organskega življenja in padajoči na planete kjer še ni življenja, zamorejo zaploditi živa bitja.

(Dalje prihodnjič.)

Razno.

Socialno demokracijo uničijo — zopet nemški kancelar Bethman Hollweg. Na banketu kmetijskega sveta, konservativne korporacije veleposestnikov, je spustil govoro o notranjem položaju Nemčije, ter je dejal: "V oni točki smo vsekakor vsi edini. To je z velikimi volilnimi uspehi povečana prevzetnost stranke, kateri stremljenje gre za tem, da izpodruje temelje države in navše monarhije. Z njo ni nobenega paktiranja, ampak le oster boj." Gospodje junckerji so seveda pritrjevali kancelarju, ki je napadal tudi demokratične uredbe države. Bethman Hollweg je kancelar. S tem pa vendar ni rečeno, da je velik mož, tudi če je dolge figure. Bismark je bil nekoliko večji. In je tudi uničeval socialno demokracijo. Pa je bil uničen, ko je socialna demokracija rasla. Tudi Bethmannov cesarski gospod Viljem je napovedoval socialni demokraciji, da jo bo "zerschmettern" pa "niederreiten". Nato je prišla socialna demokracija s 110 mandati v parlament. Bethmann Hollweg naj ji še nekaj časa obljubuje oster boj, pa pride 150 rdečkarjev v državni zbor.

Zavezniki! Kadar koli se snidejo avstro-ogrski delegacije, zadoni iz ust zunanega ministra, naj se že piše Goluehowski, Aehrenthal ali Berehtold, slavospev trozveze, ki je ustanovljena, da varuje mir v Evropi. Na različne načine se lahko dokaže ta miroljubni namen in uspehi; le nekotične spretnosti je treba. Saj se dokažejo še bolj neverjetne in nemogoče reči. Delegacije, vsaj njih večine, tudi vedno verjamejo, da je natančno tako: Če je v Evropi mir, je to zasluga trozveze, če ga ni, pa trozveza ni kriva. Ali čeprav je to na videz prav pametno povedano, je vendar nekaj čudnega vmes. Ako stoji trozveza na straži Evrope in varuje njen mir, tedaj bi bilo misliti, da je vsaj mir med Avstrijo, Nemčijo in Italijo trden kakor skala in neomajen kakor Alpe. Pravijo, da ni na noben način mogoče izhajati brez militarizma; dobro — trozveza ga potrebuje, da lahko kroti bojevitost Rusije, Francije in Anglije. Ampak med seboj smo zavezniki, torej se lahko zanašamo drug na drugega. Dobiček trozveze je vsaj ta, da se Avstriji ni treba oboroževati proti Nemčiji in Italiji, temva dvema pa ne proti nam. Tako bi človek mislil. Toda čudno! Enkrat vjamejo na Tirolskem spijona, ki zasleduje avstrijske vojaške skrivnosti za njeno zavezničko Italijo, drugi pograbijo v Italiji koga, ki je baje vohunaril za Avstrijo. In pravkar poročajo zopet o novih vojaških ukrepih, ki pričajo veliko avstrijsko-italijansko prijateljstvo. Po uradnih podatkih — piše dunajska "Zeit" — postavljajo zdaj domobranske gorske vse pehotne posadke za zapiranje prehodov v jugozapadnih mejnih okrajih. Gorske stotnije so dobile kompanijske kadre za mejno brambo, tako da se zviša njih bojna pripravnost. Prihodnji čas bodo domobranske gorske čete tudi pozimi garnizonirale v bližini državne meje. To bodo sedeči oddelki: 1. bataljon deželnega strelskega polka št. I. v Tridentu, 2. bataljon strelskega polka II. v Meranu, 3. bataljon tega polka v Bolcanu, 3. bataljon tega polka v Rivu, 3. bataljon domobranskega peš polka, 4 v Celovcu z detaširanimi oddelki v Rablju in Malborgetu, ter 1. bataljon domobranskega peš polka 27. v Ljubljani. Letne postaje teh bataljonov so precej oddaljene od teh garnizij. Prostore, ki se izpraznijo, če pridejo te čete na mejo, zasede šest bataljonov rednih domobranskih čet iz notranjosti države, ki dobe po 120 mož za vsako stotnijo. Od domobranskega polka 4. je 1. stotnija preložena deloma v Smohor, deloma v Sv. Lovrene. Oddelki za strojne puške pri gorskih četah so dobili po dve nadomestni strojni puški in ščite. Gorske čete štejejo sedaj 16 bataljonov s 431 gašisti, 51 praporščakov, 7517 mož, 479 mul in 229 konj. — Temu se pravi "oboroženi mir." Tak dobiček Avstriji prinašajo prijateljske zveze.

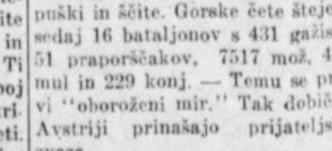
ANA KOVAČ,
Main ulica, Aurora, Minn.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranečelnik.
Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popel.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIČ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

E. BACHMAN
1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.
je največja československa delavnica zastav, znakov, čepic in vseh družstvenih potrebščin.
Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastonj.

Cenjeni rojaki!
Kot stara trdka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se Vam pri-

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najboljša.
Anton Mrvar ml.
1162 E. 61. Str., Cleveland, Ohio.

Vedno naglo.
Nemarneemu človeku se vedno mudi in je vedno prepozen. Vsako stvar odlašajo do zadnjega trenutka in kadar se loti kakre reči, je navadno prepozeno. Nekateri ljudje zanemarjajo celo skrbeti za svoje zdravje o prave času. Mi vedno priporočamo svojim prijateljem, naj dobro pazijo na se. Če nimajo primerne teka, ali če jim moč bojeja, naj takoj pričnejo uživati Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. To slavno zdravilo jim očisti drob in ga obenem okrepi. V razdražljivosti, malokrvnosti in slabosti donša zaželeno olajšbo. V lekarnah. Jos. Triner, 1333-1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Za revmatične in nevralgične bolečine je priporočljiv Trinerjev Eminent Advertisement.

RAD BI ZVEDEL
kje se nahajata moja prijatelja Frank Jeras in Endi Virt. Kdor bi vedel za njihovo naslov naj ga blagovoli naznaniti na spodnji naslov, ali pa naj se sama javita.
Jakob Vidmar, Hackett, Pa. (fx) advr.

RAD BI ZVEDEL
za mojega prijatelja Alojzija Ivaičiča, s katerim sva skupaj delala v West Fallskem v Nemčiji. Zato prosim cenjene rojake, kdor bi znal za njegov naslov, naj ga blagovoli poslati na spodnji naslov, ali pa naj se sam javi.
Rudolf Jeglič,
Box 244, Adamson, Okla.

RAD BI ZVEDEL
kje se nahaja moj brat Tomaž Mezek, po domače Eržen z Gaberka pri Škofji loki. Pred enajstimi leti je odšel v Butte, Mont., in od takrat nisem nič več čul o njem. Kdor bi vedel za njegov naslov, naj ga naznani podpisnemu, ali naj se pa sam javi.
Anton Mezek, Box 186,
2x Canonsburg, Pa., Wash. Co.

RAD BI ZVEDEL
kje se nahaja moja sestra Neža Staniša. Pri meni je bila pred dvema leti, a je nekam odšla in nisem slišal od tedaj nobenega glasu več o njej. Kdor rojakov bi kaj vedel o njej, naj mi blagovoli naznaniti njen naslov. Doma je iz Cerovec, štev. 12, pošta Semeč in Dolenjskem. Vzrok poizvedbi je, ker mi je odnesla \$45.00.
John Staniša,
Box 313, E. Helena, Mont.

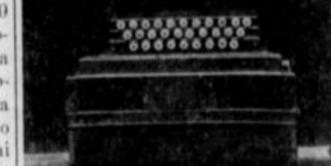
Delavci na Aurori, Minn., in tisti, kateri pridete na Auroro, ne pozabite poslati Kovačev "Saloon" kjer vam bodo sodr. Movlan postregel s hladno in svežo pijačo in unijkami smokami. Delavci, podpirajte svoje organizirane tovaršice.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranečelnik.
Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popel.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIČ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

E. BACHMAN
1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.
je največja československa delavnica zastav, znakov, čepic in vseh družstvenih potrebščin.
Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastonj.

Cenjeni rojaki!
Kot stara trdka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se Vam pri-

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najboljša.
Anton Mrvar ml.
1162 E. 61. Str., Cleveland, Ohio.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.
Naša parobrodna poslovilnica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanске črte (linije). Sifkatere prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.
Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovenska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.
KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL, PREDSEDNIK. J. F. ŠTEPINA, BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi vse poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uvečereni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti
S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki.

CYRUS W. DAVIS, predsednik. W. E. WISSINGER, blagajnik.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Slivovica, Tropinovec, Grenko Vino in in to so:

Highlife Bitters. Moja trdka ja prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ZAVAROVALNINA.

Vsak pameten človek skuša potom zavarovalnine obvarovati svojo družino pred nepričakovano potrebo v slučaju nagle in rane smrtne nesreče. Seveda njegova dolžnost je, da podaljša svoje življenje in da si ohrani zdravje. To on lahko stori s tem, da vzdržuje svoj prebavni sistem v vedno dobrem činu-jočem ređu. Ko hitro opazi

- Slab tek
- Kolcanje
- Težkoče v želodcu
- Kosmat jezik
- Zaprteje
- Bolečine v črevih
- Bolečine v križu
- Zapeke
- Naglo slabost

naj takoj rabi

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Ta zeliščina priprava mu bo dala hitro in popolno od pomoč, ker ista izčišči popolnoma alimentarni kanal, ne da bi povzročila kakle neljube posledice in odstranila iz telesa vse neprebavljeno hrano.

Ista bo tudi ojačila bolne kraje v črevih in jih ojačila tako, da bodo zopet ti organi delovali brez vsake postranske pomoči. Ista bo odstranila nagib k zaprtje in odstranila vse posledice. Rabite to izvrstno zdravilo, ko hitro opazite katerikoli gori omenjeni simptom — s tem se boste obvarovali pred mnogimi boleznimi. Dalo vam bo: Naravni apetit, telesno moč, čistost duha. Dalo vam bo tudi ljubezen do življenja, laravo polt, stalno zdravje, kjerkoli mogoče.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.
V lekarnah. Ne sprejemajte ponaredkov.

JOS. TRINER

Uvaževalec in izvaželavec.
1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.